

На Пол Джонстън

Няма книга на земята,
няма скъп за мене лик,
които взора ми да задържат,
към неизвестното ще тръгна,
ще вляза и напусна сам,
как ще го сторя, аз не знам.

„Затъмнение“,
Едуард Томас (1878 - 1917)

1

„ЧАНСЪРИ ЛЕЙН“. Спирам само за да почистя лепкавата кал от обувките си.
„Чансъри Лейн“. Кантората на адвокат Куейл.

Има хора, които разполагат с богатство и власт, и те искат останалите да са наясно с положението им в обществото. Хранят се в най-добрите ресторанти и отсядат в най-изисканите

хотели. Тънат в самодоволство. Дори онези, които служат на интересите на други, по-важни от тях, не са предпазени от показните жестове, така че лекарите на знаменитите от „Харли Стрийт“ се сдобиват със стаи, обзаведени с антикварни мебели, сякаш искат да кажат: „Вижте, не съм по-зле от вас. Умея да се унижавам, като излагам на показ богатството си също толкова добре, колкото и вие“. Естествено, трябва да се спомене, че е някак по-малко благородно да се сдобиеш с имущество с пари, спечелени с труд, вместо просто да ги наследиш, и на кариеристите, които се опитват да се съревновават, винаги ще се гледа отвисоко от онези, чието богатство е било придобито толкова отдавна, че усилията по придобиването му, цялата мръсотия и поквара са заличени от спомените.

Има и такива, които осъзнават, че богатството и властта са оръжия и трябва да се използват внимателно и не без предварително обмисляне. Те презират самодоволството и в себе си, и у останалите. До известна степен те вероятно се срамуват от привилегированото си положение. Те са разбрали също, че ако онези, които се грижат за делата им - лекари, адвокати, банкери, - работят в разточителни условия, то някой някъде плаща доста повече от необходимото по сметката си, за да осигури тези удобства. Човекът, който работи с парите ви, трябва да знае стойността им и да ги пести, както пести собствените си пари.

Ето защо адвокат Куейл работеше в дъното на един двор в онази част на „Чансъри Лейн“, която почти не се беше променила, откакто съседите му - реномираните шивачи на съдебни тоги от „Ийд енд Рейвънскрофт“, бяха основали предприятието си към края на седемнайсети век. През тесен сводест вход се стигаше до пространство с размерите на гарсоньера. Чакълът там винаги беше хлъзгав от влага - дори при най-сухо време, околните сгради се надвесваха, сякаш искаха да се взрат неодобрително надолу към натрапниците, а старите прозорци от кронглас изопачаваха гледката както навън, така и навътре. Миризмата на готвено се разпростираше наоколо през октомврийската сутрин, макар никой да не живееше там и никой да не готвеше, ако не се брои чайт, който служителят на Куейл, господин Фонсли, непрекъснато запарваше на малък котлон пред бърлогата на началника си. В миг на слабост веднъж бях склонил да приема една чаша и оттогава не повторих тази грешка. Катранът, полаган от работниците на улицата, е по-вкусен и не толкова отровен.

Медна табела, износена от годините не по-малко от човека, чиято дейност рекламираше, беше поставена до черна дъбова врата от лявата страна на двора. Никоя от другите врати не беше удостоена с подобно уведомление, а и аз никога не бях виждал някоя от тях да влиза в употреба. Изглеждаха затворени за вечни времена като древните гробници - ако някоя от тях бъдеше отворена насила, не би било изненадващо да се открият мумифицираните тела на поколения адвокати, наредени като посивели подпалки, и листата на забравени дела, които бавно са изгнили и са се посипали като сняг по главите им.

Когато отворих вратата на Куейл, над главата ми пропя звънче, чийто звук беше несъвместим с мрака във вътрешността. Миришеше на мухлясали папки и топящ се восък. На стената гореше лампа и хвърляше жълта светлина и трептящи сенки към стълбите, които се отправяха неравни и нестабилни към горния етаж, където Куейл се занимаваше с делата си. Отдавна вече не се впечатлявах от перилата, които сякаш всеки момент ще поддадат под ръката ми, нито от скърцането под стъпките ми, което предполагаше неизбежно срутване. Куейл беше прекалено внимателен, та да позволи нещастие да сполети някой клиент, и най-знатните граждани на Лондон се катереха по тези стълби без злополуки от векове - още от времето, когато далечен роднина на Куейл беше основал предприятие в съдружие с колега адвокат, хугенот, избягал от Франция - вдовец на име Кувре, чиито преживявания в родината бяха отслабили ума му и го бяха довели до проклятието на джина. Кувре бил намерен ограбен и с разпорен корем в Спиталфийлдс, недалеч от дома на красив тъкач на коприна на име Валет, за когото се говорело, че има дискретна любовна връзка с него. Веднъж по време на обяд със задушено агнешко - награда за разследване, което бях провел успешно, Куейл ми даде да разбере, че в семейните легенди се намеква, че на неговия прародител му омръзнало от Кувре и грабежът и убийството били уредени, за да бъде отстранен от предприятието завинаги. В това отношение успехът на деянието бе достоен за възхищение.

Когато стигнах горе, господин Фонсли седеше на бюрото си. Да не бъде открит там, би било събитие от мащаба на Второто пришествие, защото, където пребиваваше Куейл, непременно пребиваваше и Фонсли, поне в работно време, сякаш беше болнава сянка на началника си. С какво се занимаваше в свободното си време, не можех да кажа. Често си представях, че точно в пет часа Куейл натиска копче на врата на Фонсли, за да изпадне във вцепенение, след което го полага в нишата зад бюрото му до осем часа сутринта, когато необходимостта да се върне към задълженията си наложи съживяването му. Фонсли беше човек, неподвластен на възрастта, което би било добре, ако въздействието на годините не беше спряло не кажи-речи на младини, а в края на средната възраст, така че той изглеждаше като човек, вечно крепящ се на ръба на смъртта.

Фонсли спря да драска, вдигна очи и ме погледна примирено. За него нямаше значение, че началникът му ме е призовал. Всяко нещо представляваше неудобство за Фонсли, всички хора бяха шутове, изпратени от боговете да го изпитат.

- Господин Сотър - каза той и наклони глава. Облак пърхот се изсипа от темето му и се смеси с мастилото на бюрото.

- Господин Фонсли - отвърнах аз и сложих шапката си на продължения стол, - мисля, че той ме очаква.

Погледът на Фонсли означаваше, че това е липса на правилна преценка от страна на господин Куейл, и затова той много бавно постави писалката си на бюрото.

- Ще му кажа, че сте тук.

Стана от стола като човек, който по-скоро бива измъкнат за косите, отколкото да се изтласква на краката си. Стъпките му едва се чуваха - толкова слаб и лек беше. Почука на вратата зад бюрото и изчака сподавеното разрешение да влезе. След това внимателно подаде глава в процепа като човек, който проверява размера на гилотина. Чу се тиха размяна на реплики и после, някак без желание, Фонсли отстъпи настрана и ме покани в светая светих.

Помещението, където работеше Куейл, беше по-малко, отколкото можеше да се очаква, и по-тъмно, отколкото беше разумно, ако обитателят му имаше желание да запази онова, което е останало от зрението му. Плътни червени завеси висяха на прозорците, захванати отстриани с бронзови халки, така че през стъклото върху бюрото на Куейл падаше светлина във формата на триъгълник. По стените на стаята имаше лавици с книги, по пода - персийски килими, които заглушиха стъпките ми. Не се забелязваше и прашилка, макар при никое от посещенията си да не бях видял чистачка. Всеки път там беше Фонсли, но колкото и да се опитвах, не можех да си представя как се клатушка на стълба с парцал в ръка. Оставаше си загадка.

Бюрото на Куейл представляваше огромна дървена конструкция, толкова стара, че беше почерняла от годините. Поколения от рода Куейл бяха седели зад него в търсене на начини да извъртят закона в полза на клиентите си и следователно в своя полза, да върви по дяволите справедливостта. Възможно беше именно на това бюро да е била решена съдбата на нещастния мосю Кувре и някой като Фонсли да е бил изпратен с пари в брой, за да се погрижи за безпогрешното изпълнение на зловещото поръчение.

Самият Куейл беше изненадващо елегантен човек на шейсет или повече зими. (Със същия успех може да се каже „шейсет пролети“ или „шейсет лета“, но това би било неточно, тъй като Куейл беше човек на оголените дървета и замръзналата вода.) Беше висок метър и осемдесет и един от малкото познати ми хора, способни да ме погледнат в очите, макар споменът ми за това да беше твърде далечен, за да се опра на него, тъй като Куейл рядко ставаше от стола. Косата му беше много тъмна и малко миришеше на боята за обувки, която използваше да прикрива посивяването ѝ. Зъбите му бяха прекалено бели и равни, а кожата му беше толкова бледа, че изглеждаше прозрачна, и сякаш при по-добро осветление можеше да се различат кръвоносните му съдове в цялата им фина прелест. Вместо това в сумрака на кантората едва се виждаха вените и артериите като сенки на клони, хвърлени върху снега.

Тесните очила с черни рамки улавяха слънчевата светлина и така прикриваха очите му от мен.

На стола вляво от Куейл седеше мъж. Бих казал - на около двайсет. Беше облечен като джентълмен, но забелязах, че обувките му, макар и лъснати, бяха с износени подметки, а костюмът му изоставаше от модата с година. Значи разполагаше с пари, но не много - притежаваше достатъчно, за да плати да лъснат обувките му, но недостатъчно, за да си купи нови, докато нуждата не го принуди. Да си призная, от самото начало не го харесах. Очите му бяха воднисти, а устата му почти се сливаше с шията. Никога не се доверявайте на човек, в чието присъствие в стая с още двама броят на брадичките се свежда до две.

- Добре дошъл, господин Сотър - рече Куейл, - позволете да ви представя Себастиан Форбс. Вуйчо му, Лайънъл Молдинг, е мой клиент.

Форбс стана и се здрависа с мен. Ръкостискането му беше по-здраво, отколкото очаквах, макар да усетих, че влага малко повече усилие от обикновено.

- За мен е удоволствие да се запозная с вас, господин Сотър - каза той. Говореше по начин, характерен за хората от неговата порода, сякаш трябва да изрече твърде много думи и това му е неприятно, така че е решил да се освободи от излишните и да премине възможно най-бързо към останалото.

- И за мен господине - отвърнах.

- Господин Куейл ме уведоми, че достойно сте служили при неотдавнашния конфликт - каза той.

- Да, господине. Само това мога да кажа.

- Къде служихте?

- В четиресет и седма, господине.

- Лондонската дивизия! Силни мъже. Обер Ридж, Фестюбер, Лос, Сома¹...

- Вие служихте ли, господине?

- Не. За съжаление не съм служил. Познанията ми се основават предимно на прочетеното. Опасявам се, че бях твърде млад, за да се запиша в армията.

Погледнах го и помислих, че съм се бил рамо до рамо с мъже, които, ако бяха оцелели, все още щяха да са по-млади от него, но нищо не казах. Ако беше открил начин да избегне касапницата, то аз нямаше да го съдя. Аз я бях преживял и ако имах представа срещу какво ще се изправя, щях да избягам, без да поглеждам назад. Щях да дезертирам и да оставя копелетата да се пържат.

- Вие, момчета, бяхте на Хай Уд, нали - продължи Форбс.

- Да - рекох.

- Много кръв се проля.

- Да - отново казах аз.

- Свалиха Бартър от поста след онова, което се случи, нали?

- Да, господине. За неоправдана загуба на жива сила.

- Голям глупак беше.

- Не и колкото Пълтни².

¹ Места на ключови сражения от Първата световна война. — Бел. прев.

² Генерал-лейтенант Уилям Пълтни (1861 - 1941) служи в различни кампании в Африка. По време на Първата световна война командва войскови части, но се слави като слаб офицер. - Бел. прев.

- Недейте така. Сър Уилям е добър войник.
- Сър Уилям е невежа и изпрати по-добри от него мъже на смърт.
- Чуйте. Джеси Арнот... покойната ми майка беше приятелка на...

Смътно си спомних, че Пълтни се беше оженил за жена от семейство Арнот. Навярно бях чел за това в клюкарските рубрики точно преди да загубя желанието си за закуска.

Разговорът можеше да задълбае в още по-неприятна посока, но Куейл сухо се покашля и каза:

- Моля, седнете, господин Сотър. И вие, господин Форбс.
- Настоявам за извинение - заяви Форбс.
- На какво основание? - попита Куейл.
- Този човек обиди герой на кралството и приятел на майка ми.

- Господин Сотър просто изказа мнение, а джентълмените трябва да проявяват разбиране по подобни въпроси. Уверен съм, че господин Сотър не е искал да обиди майка ви. Нали така, господин Сотър?

Тонът на Куейл предполагаше, че е препоръчително да проявя разум и да покажа желание за помирение. Естествено, можех да откажа, но имах нужда от работата, каквато и да беше. Не бях придиричив. Нямах достатъчно за всички и като че ли на всеки ъгъл стоеше ветеран с крачоли, навити над коленете, за да се виждат по-добре осакатените крака, или с ръка, протегната с паничка, докато ръкавът на другата се ветрее празен. Омразата към бившите войници от страна на онези, които не бяха воювали, беше нещо, което не разбирах. Искане да изчезнем. Вече нямаше паради, нямаше целувки по бузите. Войниците бяха само просяци, а тях никой не ги харесва. Може би нашето присъствие ги караше да се чувстват виновни. Може би предпочитаха всички да бяхме загинали в калта и да бяхме погребани далеч от Англия на места, чиито имена дори не бяхме се научили да произнасяме, преди да изчезнем от света.

- Моля за извинение за обидата, която може да съм нанесъл - казах. - Не съм искал.

Форбс кимна в знак, че приема.

- Тези теми предизвикват силни чувства. Знаем това.

Той седна. Аз го последвах. След като овладя сблъсъка, Куейл насочи вниманието си към належащия проблем.

- Господин Форбс е загрижен за вуйчо си - каза той. - Изглежда, че от няколко дена никой не го е виждал и не е оставил следа къде може да бъде.

- Може да е отишъл на почивка - предположих.

- Вуйчо ми няма навика да ходи на почивка - отвърна племенникът. - Обича познатата обстановка и рядко напуска пределите на селото. - Той се замисли за миг. - Всъщност май веднъж отиде до Богнър, но не му хареса особено.

- А, Богнър - напевно и тържествено каза Куейл, сякаш това обясняваше всичко.

- Ако се притеснявате за сигурността му, не е ли по-добре да уведомите полицията? - попитах аз.

Куейл вдигна вежда, както и очаквах. Както повечето адвокати, той възприемаше полицията като пречка за надлежното преследване на целите на закона. Полицията можеше да бъде полезна само когато той беше сигурен, че ще се подчинят на желанията му и толкова. Беше склонен да се притеснява, когато полицаите показват самостоятелна мисъл, и затова се стараяше да има колкото може по-малко взимане-даване с тях, освен ако беше абсолютно необходимо.

- Господин Молдинг много държи на личната си неприкосновеност - обясни Куейл. - Няма да му е приятно, ако допуснем полицията да си навира носа в работите му.

- Може, ако му се е случила някоя беда.

- Какво може да му се случи? - попита Форбс. - Той почти не излиза от къщи.

- Тогава защо съм тук? - поинтересувах се аз.

Куейл въздъхна като човек, пред когото светът разкрива безкрайни възможности за разочарование, и единственото, което може да го изненада, е мащабът, до който то може да стигне.

- Господин Форбс е единственият жив роднина на господин Молдинг и основният наследник на имуществото му, ако нещо лошо му се случи. Естествено, господин Форбс се надява това да не е така в момента и желае на вуйчо си още дълги години щастие и добро здраве.

Форбс изглеждаше като че ли всеки момент ще възрази, но разумът надделя и той изгрухтя в съгласие.

- Като се има предвид казаното - продължи Куейл, - ясно е, че ще е много полезно за спокойствието на господин Форбс, ако възможно най-бързо се установи, че вуйчо му е добре, без да се прибегва до намесата на полицаите, колкото и доблестни да са те. Ето затова сте тук, господин Сотър. Уверих господин Форбс във вашето благоразумие по всички въпроси. Той е уведомен за положителните резултати, постигнати от вас в полза на мои клиенти в миналото. Бихме желали да откриете господин Лайънъл Молдинг и да го върнете в надеждните и любещи обятия на семейството му. Правилно описвам ситуацията, нали, господин Форбс?

Форбс кимна ентузиазирано.

- Надеждни и любещи. Точно така - повтори той. - Освен ако, разбира се, е починал. А това също бих искал да разбера.

- Разбира се - каза Куейл след красноречиво мълчание.

- Ако това е всичко, господин Форбс, ще запозная по-подробно господин Сотър със случая и не се съмнявайте, че ще се свържем с вас възможно най-скоро.

Форбс стана. Вратата се отвори точно в този момент и Фонсли се появи, натоварен с палто, шапка и ръкавици. Не би могъл да е по-бърз дори да беше подслушвал зад вратата, а може би и точно това беше правил. Той помогна на Форбс да се облече, подаде му шапката и ръкавиците и със сдържано нетърпение зачака той да си тръгне подобно на погребален агент, изправен пред бъдещия труп, който просто отказва да умре.

- Що се отнася до заплащането - започна Форбс с тона на човек, за когото цялата разпавия с парите е доста неприятна, особено когато не разполага с достатъчно.

- Уверен съм, че средствата на господин Молдинг ще покрият всички разноси - продължи Куейл. - Не съм склонен да предположа, че няма да пожелае да признае разходи, направени за собственото му благополучие.

- Много добре - каза Форбс с известно облекчение.

Той се сбогува с нас. За последен път спря до вратата и Фонсли почти се блъсна в него.

- Господин Сотър? - започна той.

- Кажете, господин Форбс?

- Ще обмисля и проуча внимателно онова, което казахте за Пълтни, и пак ще поговорим.

- Ще очаквам разговора ни с нетърпение, господин Форбс - отговорих аз.

Естествено, нямаше значение. Бях видял как четиресет мъже биват погребани в яма, изкопана от снаряд, при Хай Уд. Бях там. Форбс - не.

Нямаше го и проклетия генерал сър Уилям Пълтни.

Куейл попита дали искам чай. Макар че зад бюрото му имаше бар, никога не бях виждал да предлага нещо по-силно от чая на Фонсли, вероятно защото нямаше нищо по-силно от чая на Фонсли.

- Не, благодаря.

- Отдавна не сме се виждали, господин Сотър. Как сте?

- Добре съм, благодаря - отвърнах аз, но той вече пренареждаше документите по бюрото си и здравословното ми състояние, каквото и да беше, не представляваше интерес за него. Той близна показалеца на дясната си ръка и отгърна страница, после спря, сякаш току-що го е осенила мисъл, макар много добре да знаех, че Куейл не е човек, осеняван от неочаквани мисли. Правеше планове твърде отдалече.

- Как ви се стори господин Форбс? — попита той.

- Млад е.

- Така е. Това често се случва.

- По-рядко от преди.

- Войната, оказва се, има такова въздействие - каза Куейл. - Наистина трябва да се научите да си държите езика зад зъбите.

- Имате предвид пред по-високопоставените?

- Пред всеки. За човек, който се гордее с въздържаността си, за съжаление, притежавате навика да издавате прекалено много за себе си, когато решите да говорите.

- Ще го запомня. Благодаря, че ми обърнахте внимание. Винаги ли сте били толкова саркастичен?

- Да, винаги, но само пред определени хора. Както казвате, отдавна не сме се виждали.

Тези думи почти предизвикаха усмивка у Куейл, но мускулите на лицето му бяха толкова непривикнали с подобна мимика, че тя се разпадна някъде между озъбване и саркастично ухилване.

- Господин Форбс не живее според възможностите си - каза той. - Наследството на вуйчо му се явява най-големият му шанс да си оправи положението колкото може по-скоро.

- Би могъл да се опита да поработи, за да се издържа.

- Защо смятате, че не е опитал?

- Не беше облечен подходящо за никоя професия, за която се сещам, освен ако се занимава с реклама на карамфили.

Куейл отново въздъхна с отегчение.

- Майка му е оставила малка годишна рента, а предполагам и че има дребни постъпления от инвестиции. Ако беше по-разумен и не толкова разточителен, можеше да живее спокойно с каквото разполага. Е, спокойно за човек като мен и, със сигурност, като вас. Той обаче обича да залага, а с костюмите в гардероба му може да се облече цяло село. Ако сложи ръка на парите на вуйчо си, те ще изтекат между пръстите му като вода и той ще се окаже в положение, подобно на сегашното, макар и с няколко костюма повече.

- Да не подозирате, че се е отървал от стареца и с идването си при вас прикрива следите си?

- Много сте прям, господин Сотър.

- Казвам каквото другите мислят - особено между стените на кантора на „Чансъри Лейн“.

Куюйл, който не можеше да държи нова монета в ръка, без да потърси петно, или да погледне красива жена, без да си представи старичката, в която ще се превърне, показва съгласие с думите ми, като леко наклони глава.

- За да отговоря на въпроса ви - не. Смятам, че Форбс не е навредил на вуйчо си. Не е такъв човек, а ако беше наел някого да действа от негово име, щях да узная. И все пак има нещо загадъчно. Лайънъл Молдинг много държи на личната си неприкосновеност и не обича да прекарва време далеч от дома. Идва до Лондон по работа веднъж годишно и дори това представлява голямо усилие за него. Правя всичко необходимо в сметките му да има достатъчно средства, за да покрива нуждите си, и се грижа за вложенията му, така че това положение да не се промени.

„Грижиш се за тях - помислих - и прибираш тлъсти хонорари и добри комисионни.“ Работата беше ясна. Ако Молдинг беше мъртъв, племенникът му щеше да докопа парите още щом идентифицират трупа. Щеше да ги пропиilee по труфила и дрънкулки и доходите на Куюйл щяха съответно да намалееят. Куюйл нямаше вид на човек, който харчи много, но обичаше парите и не се радваше на мисълта някой да намали притока им към джоба му.

- Какво искате да направя? - попитах.

Куюйл плъзна кафява папка към мен.

- Намерете го. Тук са всички сведения, от които имате нужда, както и две сравнително скорошни снимки на Молдинг. Ще получите обичайното заплащане с поемане на разходите и премия, ако приключите с работата по-скоро. Фонсли ще ви даде аванс за седмица и джобни. Естествено, трябва да представите разписки.

- Естествено.

- Има странноприемница в Мейдънсмиър - най-близкото село до дома на Молдинг, но знам, че в къщата му има достатъчно стаи да се разквартирува батальон. Ако решите да отседнете там, икономката ще ви приготви легло. Тя не живее в къщата, но идва рано сутрин и си тръгва след вечеря или поне така правеше, докато Молдинг още беше там. Тя подаде сигнала. Ще се грижи за вас и ще спестите някой шилинг, ако не отседнете в странноприемницата. Прегледайте документите на Молдинг. Разберете дали има необичайни разходи. Вижте кореспонденцията му. Имам ви пълно доверие. Знам, че ще си държите устата затворена, освен ако някой повдигне въпроса за некадърни генерал-лейтенанти.

Станах.

- А ако все пак открия, че нещо му се е случило? - попитах аз. - Ами ако е мъртъв?

- Тогава намерете кой да го възкреси - отговори Куюйл. - Искам Лайънъл Молдинг жив.

II

МЕЙДЪНСМИЪР Е РАЗПОЛОЖЕНО близо до източната граница на Норфолк Бродс на площ от около двеста и двавет квадратни километра. По-голяма част от територията му е покрита с плавателни водни площи - реки и езера или „разливи“, както са известни на местното наречие. Селото се намира на еднакво разстояние от Уест Съмъртън и Кейстър он Сий и близо до канала Ормсби Брод. Пристигнах късно вечерта и на лунната светлина водата се виждаше само като сребристи отрязъци. Нямаше кой да ме посрещне на гарата и похарчих малко от парите на Куюйл за относителното удобство да прекарам нощта в странноприемницата. Както

беше казал Куйлд, за мен имаше стая в „Бромдън Хол“, дома на Молдинг, но бях решил да изчакам до сутринта, преди да се настаня. Нахраних се добре с печено агнешко; позволих си и една-две бири преди лягане, но по-скоро за компанията, отколкото за вкуса на питието. Човек с моя занаят може да научи доста неща за ново място, ако не говори много и слуша повече, а Мейдънсмийър беше достатъчно малко и жителите му нямаше как да не проявят по-дълготраен интерес към странника.

Когато ме попитаха каква работа имам в Мейдънсмийър, а това беше неизбежно, казах истината или поне донякъде. Бях там да свърша нещо за господин Лайънъл Молдинг и щях да отседна в „Бромдън Хол“. Вестта за изчезването на Молдинг като че ли още не се беше разнесла, което говореше добре за лоялността на икономката госпожа Гисинг и за уединения начин на живот на Молдинг.

Рядко го виждали в селото и съседите му смятаха, че в най-лошия случай е безобиден ексцентрик. Да, но това беше старото кралство Източна Англия; тукашните хора открай време се смятаха за някак различни от останалата част на Англия и се проявяваше разбиране към стремежа да се уединиш и да бъдеш по-особен. Ако Лайънъл Молдинг беше избрал да живее самотно, по тези места имаше още много като него и те си приличаха, ако не по богатство, то поне по виждания. Не забелязах да се разменят многозначителни погледи, когато споменах името му, и никой не се изниза навън в нощта с лице, помрачено от вина. Подобни знаци са характерни за историите за Секстън Блейк в „Юниън Джак“ и именно затова те струваха само две пени. Истинският свят беше потънал в сивите сенки на неяснотата.

Само едно нещо, казано за Молдинг, не успях да разбера, въпреки че насъбралите се много се развеселиха от него.

- Значи ще прегледате книгата му? - попита съдържателят с лице, зачервено от добродушен смях, скрито от бакенбардите, когато споделих каква е задачата ми. Той намигна на слушателите си. - Ще преглежда книгата, а, какво ще кажете, момчета?

Всички се разсмяха и после, щом стана ясно, че не разбирам за какво става дума, се разсмяха още по-силно.

- Ще видите, господине - каза съдържателят. - Нищо лошо няма, но ще видите.

И той отиде да затваря, а аз си легнах.

Спах малко, но това не беше по-различно от всяка друга нощ. Не си спомням кога за последен път бях спал от настъпването на нощта до сутринта. Обичах да се залъгвам, че мога да се справя с по-малко почивка от останалите хора, но да се справяш и да живееш не е същото. Едва преди зазоряване успях да открадна няколко часа непрекъснат сън. Проспах закуската, но съпругата на съдържателя ми беше запазила малко яйца с шунка и ги претопляше над съд с вряща вода, която използва да ми направи чай. Говори, докато се хранех, а аз с удоволствие слушах. Беше много по-млада от съпруга си, а брат ѝ беше загинал при Сомата. Надяваше се някой ден да посети гроба му. Попита ме как изглеждат полетата там.

- Не бяха нещо особено, когато си тръгнах - отговорих, - но предполагам, че тревата отново е пораснала и по поляните има цветя. Може и някои дървета да са оцелели. Не знам, но няма да е същото като преди. За никого.

- А вие? - тихо попита тя. - Навярно и вие сте загубили някого?

Но вече предусещаше отговора. Иначе нямаше да попита. Жените умеят да долавят празнотата.

- Всеки е загубил по някого - казах аз, изправих се и си избърсах ръцете и устата.

Видях, че иска да ми зададе още въпроси, но не го направи. Вместо това каза:

- Болката и загубата са толкова странни, не мислите ли?

- Не съм сигурен, че ви разбирам.

- Искам да кажа, че всички сме пострадали от войната и в живота на всеки от нас има празни места, които някога са били запълвани от хора, които сме обичали, но никой не го преживява по същия начин - обясни тя и погледът ѝ спря далеч от мен и от странноприемницата. - Когато говорим за това, ако изобщо говорим, никой не разбира напълно какво казваме, дори да е някой, който също живее с подобна загуба. Като че ли използваме отделни версии на един и същ език, но най-важните думи имат леко различно значение за всеки от нас. Всичко се е променило, нали? Точно както казахте - светът никога няма да е същият.

- А вие бихте ли искали да е така? - попитах. - Семената на войната бяха засети в стария свят. Може би единственото хубаво нещо от цялата история е, че тези семена бяха издухани от лицето на земята и никога повече няма да поникнат.

- Вярвате ли наистина в това? - попита тя.

- Не.

- И аз не вярвам. Но трябва да се надяваме, нали?

- Да - отвърнах аз. - Предполагам, че трябва.

Госпожа Гисинг дойде в странноприемницата скоро след това. Беше дребна, намусена жена на неопределена възраст - вероятно между четиресет и петдесет, облечена в черно. Съпругата на съдържателя ми беше казала, че е загубила двамата си синове във войната - единия при Вердюн, другия при Ипер, и сега е съвсем сама, тъй като е овдовяла още докато децата са били малки. До „Бромдън Хол“ имаше около два километра. Госпожа Гисинг ме уведоми, че обикновено ходи пеша до там и аз тръгнах с нея.

На път за „Бромдън Хол“ минахме през селото. Размениха се обичайните поздрави, но никой не полюбопитства за името ми или за целта на посещението ми. Можех само да предположа, че онези, които не знаеха, не проявяваха интерес, а онези, които се интересуваха, вече бяха осведомени от мъжете, с които бях прекарал предната вечер в бара. В центъра на селото имаше малка полянка и на нея беше издигнат военен паметник с поднесени свежи цветя в основата. Госпожа Гисинг не вдигна очи от пътя, сякаш не можеше да понесе да погледне паметника. Вероятно трябваше да си мълча, но както отбеляза Куейл, бях подвластен на лошия навик да казвам каквото мисля, а и съпругата на съдържателя ме беше навела на мисълта.

- Съжалявам за загубата ви - обърнах се към госпожа Гисинг.

Лицето ѝ за миг се изпъна, като че реагираше на физическа болка, после отново придоби предишния си вид.

- Дванайсет момчета тръгнаха от това село и не се върнаха - отговори тя, - а тези, които се върнаха, са оставили нещо от себе си в далечната кал. Все още не разбирам какъв е смисълът на всичко това.

- Аз бях там, но и аз не разбирам - казах.

Тя омекна малко, като чу думите ми, малко, но омекна.

- При Вердюн ли бяхте или при Ипер? - попита тя. В гласа ѝ се таеше надежда, сякаш щях да ѝ кажа, че съм познавал синовете ѝ, че те често са говорели за нея и смъртта им е била бърза, но не можех да кажа нищо от това.

- Не. За мен войната свърши при Хай Уд.

- Не знам къде е това.

- Сомат. Французите го наричат Боа де Фурко. Има нещо общо с вили. Недалеч имаше място, наречено гората Делвил, но хората, с които служех, винаги я наричаха „гората на дявола“. След войната не я разчистиха. Казват, че там още са погребани хиляди тела.

- Оставихте ли приятели там?

- Всичко оставих там. Макар да смятам, че няма значение. Никой не го е грижа за мъртвите.

- Не съм сигурна - рече тя. - Аз говоря с моите момчета и усещам, че ме чуват. Мъртвите слушат. Винаги слушат. Какво друго им остава да правят?

Повече нищо не каза.

„Бромдън Хол“ беше огромна, безформена купчина, разположена на около пет акра. Всеки сантиметър от къщата говореше за бавна разруха. Беше занемарена и аз почувствах теченията още щом се появи пред погледа ми. Не можех да си представя как толкова дребна жена е в състояние да поддържа имот с такива размери дори с помощта на обитателя му, но госпожа Гисинг ме уведоми, че повечето стаи се използват единствено като килери. Основните ѝ задължения бяха да готви три пъти на ден, да пере и да поддържа няколко стаи чисти и удобни. Господин Молдинг, изглежда, нямаше други изисквания към нея. Тя демонстрира значителна привързаност към него и изглеждаше искрено загрижена за благополучието му. Когато я попитах дали в даден момент не се е замислила да се обади на полицията, тя отвърна, че господин Куейл от Лондон изрично е наредил да не го прави. Явно първо беше споделила притесненията си за своя работодател именно с Куейл. Племенникът на Молдинг господин Форбс научил за отсъствието му едва по-късно, когато се отбил в къщата, както имал обичая да постъпва при нужда от пари, и госпожа Гисинг била принудена да го уведоми за положението.

Научих, че Молдинг предприел няколко пътувания до Лондон през месеците преди изчезването му, пътувания, за които Куейл останал в пълно неведение, тъй като не ми ги беше споменал. Госпожа Гисинг била изненадана от промяната на ежедневните навици на господаря си, но нищо не каза. В такива случаи рано сутрин идвало такси и го откарвало до гарата, а после го връщало обратно след пристигането на последния влак от Лондон. Предприел три пътувания, като всеки път известявал госпожа Гисинг за тях в деня, преди да замине.

- Възможно ли е да е заминал за Лондон, без да ви каже, и просто да не се е върнал? - попитах.

- Не - отговори тя и тонът ѝ не търпеше възражения. - Винаги караше Тед да го закара до гарата и после да го върне и няма случай да не ни е казал кога какво ще прави. Господин Молдинг е деликатен. Като малък е боледувал от полиомиелит и от това десният му крак е крив. Когато върви дълго, изпитва болки. Това е една от причините да пътува толкова рядко. Много му е неудобно.

- А имате ли представа къде в Лондон е ходил или с кого се е срещал?

- Той не споделяше делата си с мен - каза тя.

- Имаше ли врагове? - попитах аз.

- Не, за бога - каза тя. - И приятели нямаше. Не защото нещо не му беше наред - побърза да поясни тя. - Просто разполагаше с всичко нужно тук.

Тя посочи къщата, която се издигаше застрашително над главите ни.

- Това беше... - тя се поправи, - това е домът му. Не обичаше да излиза по света, затова намери начин да докара света при себе си.

Странно. Не разбрах какво иска да каже, докато не влязох в къщата. Тогава всичко ми се изясни.

Навсякъде имаше книги - на пода, по стълбите, по мебелите, изработени както за тази цел, така и по свършено различни причини. Имаше лавици в големия салон, в стаите на долния етаж и в стаите на горния. Имаше лавици дори в банята и кухнята. Томовете бяха толкова многобройни, че ако беше възможно да се извади скелетът на къщата, да се махнат стените и подовете, тухлите и спойката, а да се остави съдържанието непокътнато, формата на сградата все още щеше да се разкрива пред погледа на наблюдателя, но изградена изцяло от книги. Никога не бях виждал нещо подобно. Дори читалните на Британската библиотека бледнеят пред това. Докато стоеше сред всички тези книги, човек беше способен да повярва, че няма друго място на света, тъй препълнено с проявления на писаното слово, като дома на Лайънъл Молдинг.

Докато вървах през къщата, а госпожа Гисинг ме следваше по петите, разглеждах заглавията. Открих книги по всеки въпрос, написани на всички основни езици. Някои бяха толкова големи, че за тях бяха изработени специални маси, а да бъдат преместени без проблем, бяха нужни двама души. Други бяха толкова малки, че бяха поставени в специални витрини, а наблизко имаше лупа, с която да се разчита дребният шрифт.

- Изключително - възкликнах аз.

- Всеки ден пристигат нови и нови - каза госпожа Гисинг. - Оставих последните в библиотеката, докато господин Молдинг се върне.

За пръв път показва признак на безпокойство. Гласът ѝ потрепери и очите ѝ се навлажниха.

- Нали ще го намерите, господине? Нали ще го доведете на сигурно място при книгите му?

Отговорих, че ще се постарая. Попитах дали земите наоколо са били претърсени и тя отговори положително. Пазачът господин Тед Уилкокс ги познавал като петте си пръста. Той и двамата му синове били единствените други в селото, които били осведомени за изчезването на Лайънъл Молдинг. Уилкокс накарал синовете си да му помогнат и те претърсили имението сантиметър по сантиметър. Не открили следа от господаря на дома.

Този ден Уилкокс не беше там. Беше отишъл при сестра си, която се разболяла, но щеше да се върне в Мейдънсмиър на следващата сутрин. Помолих госпожа Гисинг да го изпрати при мен веднага щом се появи. Признавам си - бях поразен от лоялността на Гисинг и Уилкокс към Молдинг и желанието им да защитят личния му живот, дори да се страхуват за безопасността му. Госпожа Гисинг, изглежда, почувства това, защото, когато ме въведе в стаята ми, още веднъж заговори:

- Господин Молдинг е добър и мил човек. Винаги е бил щедър към мен. Момчетата ми, прекрасните ми момчета, са погребани в тукашното гробище и аз говоря с тях всеки ден. За тях винаги има свежи цветя независимо от сезона и бурените неизменно са оплевени. Господин Молдинг се погрижи за това, господине. Той се свърза с генералите в Лондон и те докараха момчетата ми у дома. Едно след друго. Никога нищо не ми е липсвало; на господин Уилкокс също. Всичко, което господин Молдинг иска в замяна, е да се приготвя храната му, дрехите да бъдат изпрани и леглото - оправено. Освен това иска само да бъде оставен на мира с книгите си. Той никому не вреди и никой не бива да му навреди.

Исках да ѝ кажа, че не така е устроен светът, но си спомних, че е погребала двама синове и много по-добре от всички знае как е устроен светът. Стигнахме в стаята и това ме предпази от изричането на още някой брътвеж. Тя ме остави да разопаковам малката чанта, която бях донесъл, и да се огледам наоколо насаме. В съседство със стаята имаше баня с изискана вана на извити крачета. Не си спомням откога не се бях къпал във вана, която не е от ламарина, и с тасове, с които да я пълня. Ето защо си обещах удоволствието от продължително накупване по-късно.

Никоя от стаите не беше заключена. Както беше споделила госпожа Гисинг, повечето се използват за килери, а единствените предмети, които Лайънъл Молдинг имаше желание да

складира, бяха книгите. Започнах да придобивам усещане за подредбата на къщата - тя всъщност беше просто огромна библиотека. На места имаше томове по география, на други по история. В три свързани стаи бяха събрани съответно трудове по биология, химия и физика. В последната стая имаше лавици с по-обща съчинения по трите дисциплини. Много стаи бяха посветени на художествената проза и почти още толкова на поезията и драмата. Друго голямо пространство беше отредено на красиви книги с художествени репродукции, някои от тях стари и вероятно много ценни. Някои имаха еротично съдържание, но не останах с впечатлението да са били разглеждани повече от останалите.

Постепенно стигнах и до стаята на Молдинг. За пореден път открих книги по всички повърхности. На всяка стена имаше лавици от пода до тавана, освен на стената над леглото, макар и там да имаше една, за да послужи за поставянето на книгите, които явно бяха обект на вниманието му за момента. Там имаше книги с разделители - от Тацит, посветена на пчеларството, ръководство по отглеждане на зеленчуци и две необичайни томчета - „Лексикон по алхимия“ от Мартин Руланд-старши¹ от 1612 година, еднотомно издание на „Три книги по окултна философия“ на Корнелий Агрипа. В книгата на Руланд имаше разделител на „Допълнение на алхимичния лексикон“, а две определения бяха дебело подчертани. До книгата беше поставен молив и рещих, че бележките са направени от Молдинг. Двете определения бяха едно под друго и гласяха:

Ангели - алхимиците философи дали това име на Летливата материя на Камъка. Те настояват, че тялото придобива духовно измерение, и човек не може да постигне успех във Великото дело, освен ако направи духа телесен и одухотвори тялото. Това действие е философската сублимация и може да се твърди, че неподвижното никога няма да достигне сублимация без помощта на летливостта.

Аспект - онова, което има три аспекта - термин от окултната наука. Философите твърдят, че тяхната материя, с други думи, Философският живак, е субстанция с три аспекта, що се отнася до веществата, от които е изграден; четири, що се отнася до неговото качество, и два, що се отнася до материята, докато коренът му е един. Трите аспекта са солта, сярата и живакът, четирите са стихии, двата са неподвижното и летливостта, а единият е далечната материя или хаосът, от който произлиза всичко.

Последните думи - хаосът, от който произлиза всичко, бяха подчертани по-дебело, но не ги разбирах по-добре от всичко останало, което бях прочел. Приключих претърсването на стаята на Молдинг, но не открих нещо, което да ми помогне да разбере къде е. Продължих с проучването на къщата, докато стигнах до кухнята. Там госпожа Гисинг приготвяше храна, достатъчна за цяло семейство в продължение на седмица, тъй като я бях уведолил, че не е необходимо да идва всеки ден, докато съм там. Обясних ѝ, че нуждите ми са дори по-оскъдни от тези на господаря ѝ.

- Къде прекарва повече време господин Молдинг? - поинтересувах се аз.
- В кабинета, господине.

Нищо чудно. Трябваше да отгатна. Бях надникнал по пътя към кухнята и единственото, което го отличаваше от останалите стаи, бе, че имаше малко повече книги, макар и с незначителна разлика.

- Къде да откроя документите и сметките от домакинството?

¹ Мартин Руланд-старши (1569 - 1611) - немски лекар и алхимик. - Бел. прев.

- В бюрото, предполагам.
- Заключваше ли го?
- Защо да го прави? - попита тя. Изглеждаше много изненадана от въпроса.
- Е, някои хора са доста потайни по отношение на финансите си.
- Ала що за човек би любопитствал за работите на друг?
- Някой като мен - отвърнах.

Тя замълча или не пожела да отговори на глас, така че я оставих на тенджерите и тиганите и се отправих към кабинета.

ОТНЕ МИ ИЗВЕСТНО време да разгадая системата за класификация на Молдинг, отчасти защото такава не съществуваше. Имаше просто купчини листове хартия, някои по-стари от други, небрежно разделени на фактури и квитанции, всички за настоящата година. Поразрових зад три поредици от енциклопедии и открих папки с подробности за приходите и разходите от предишни години. Повечето от плащанията бяха направени с чек, но имаше и в брой. Беше си водил бележки за разходите - по-големи и по-малки - в малък тефтер. Така в продължение на целия следобед, подкрепян с чая и сандвичите на госпожа Гисинг, се запознах с начините, по които беше поддържал финансите си в ред. Открих малко лична кореспонденция. Няколко писма от племенника му с молби за пари бяха отделени, тъй като повечето поща, получавана от Молдинг, беше свързана изключително с покупката и, много рядко, продажбата на книги. Изглежда, работеше с търговци от цялата страна, както и с някои от други европейски страни и Америка.

Все пак най-неотдавнашните му придобивки ме заинтригуваха и ми дадоха представа за целта на пътуванията му до Лондон. Изглежда, в месеците до изчезването си беше работил с двама нови доставчици - „Станфорд“, специалисти по научна литература, „Блумсбъри“, и антикварна книжарница, за която дотогава не бях чувал, наречена „Дънуидж енд Дотър“. Преброих поне трийсет квитанции от „Дънуидж“ - всички удостоверяващи плащания в брой на книги, описани на самите документи. Ставаше дума за „Музей на алхимията“, която явно разглеждаше нещо, наречено „философски камък“, първия превод на английски на труд от 1893 г., публикуван за пръв път на латински през 1678 г., „Изкуството да се призовават духове в кристали“ от Йохан Тритемий¹, публикувана неизвестно кога, „Гримониум империум“ („Книга за древните духове“), за която се твърдеше, че е копие на труд, първоначално притежаван от алхимика доктор Джон Дий, издадена в Рим през 1680 г., „Театър на земната астрономия“ от Едуард Кели, Хамбург, 1676 г., и други с подобно съдържание. Не твърдя, че съм специалист, но ми стана ясно, че Лайънъл Молдинг е посветил много време, усилия и пари на създаването на библиотека на окултното и „Дънуидж енд Дотър“ бяха облагодетелстваните от новопоявили се ентузиазъм. За разлика от по-известните „Станфорд“ обаче, те не бяха приложили адрес за връзка на квитанциите. Беше изписано само името на книжарницата.

Прекъснах проучването си. Още откакто започнах да чета този списък от езотерична литература, нещо не ми даваше покой. Бавно се върнах по стъпките си през къщата, като се вглеждах в лавиците и внимавах за разделите и подразделите по теми. Отне ми няколко часа и

¹ Йохан Тритемий (1462 — 1516) - немски бенедиктински абат, известен като лексикограф, хроникьор, криптограф и окултист. - Бел. прев.

когато привърших, светлината беше започнала да отслабва. Гърбът ме болеше и трудно успявах да съсредоточа поглед, но бях уверен в следното - в къщата на Молдинг не можех да открия и следа от раздел, посветен на окултната литература, като се изключат двата тома на лавицата над леглото му. Не можех да открия и помен от книгите, явно закупени от него от „Дънуидж енд Дотър“. Естествено, беше напълно възможно да съм ги пропуснал или да не са били поставени на точното място, но първото беше по-вероятно, защото Молдинг ме беше впечатлил като отличен класификатор на колекцията си. Реших да потърся още веднъж на следващия ден просто за да се уверя. В къщата нямаше телефон, така че помолих госпожа Гисинг да изпрати телеграма до Лондон от мое име, на път към къщи, с молба Фонсли, служителят на Куйл, да установи местонахождението на книжарницата, известна като „Дънуидж енд Дотър“, и да ми изпрати отговор следващата сутрин.

Минаваше шест часът. Госпожа Гисинг беше направила пай със змиорка, който изядох с по-голямата част от бутилка вино от избата на Молдинг. След като се нахраних, госпожа Гисинг напълни ваната и си тръгна. Благодарих ѝ за грижите и за пръв път останах сам в „Бромдън Хол“.

Проверих ваната, но водата беше твърде гореща. Нямах желание да се сваря като рак, така че се върнах в стаята и си налях остатъка от виното, докато чаках водата да се охлади. Бях взел няколко книги от лавиците, за да се разсея. Сред тях беше излязлата неотдавна книга на Макнийл „Булдог Дръмънд“¹, публикувана под псевдонима Сапър. Макнийл беше воювал при Ипър и аз се възхищавах на историите му за „Дейли Мейл“ и „Уор Илюстрейтед“, въпреки че бяха по-захаросани за моя вкус. И все пак те бяха написани, докато войната още бушуваше, и ако се беше разпрострял за истинския ужас на битките, никоя от историите му нямаше да види бял свят.

Бях прочел около две страници, когато дочух пликане откъм ваната.

- Госпожо Гисинг? - извиках.

Може да се беше върнала в къщата по някаква причина и да се е почувствала длъжна да провери водата, но не бях чул вратата да се отваря, а и стълбите, водещи към спалните, скърцаха и стенеха като измъчени души. Освен това шумът от банята не приличаше на звук от ръка, прокарана през водата, за да се провери температурата. Пликането беше по-скоро накъсано и все пак постоянно, като че ли някой се къпеше във ваната.

Госпожа Гисинг беше запалила огъня в стаята ми, преди да тръгне.

Взех ръжен от камината, стиснах го здраво и се насочих към банята. Вратата беше малко по-широко открехната, отколкото я бях оставил, но вероятно нервите ми играеха номера. Пък и беше само малко по-широко открехната. Докато приближавах, ритъмът на пликането се ускори и после спря, сякаш някой вътре беше усетил приближаването ми и сега се слушваше.

Бутнах вратата докрай с ръжена. Във ваната нямаше никого, а по повърхността едва се забелязваше раздвижване. Водата обаче си беше променила цвета. Когато излязох от банята, беше относително бистра с леко кафяв оттенък. Сега имаше отблъскващо неприятен жълт цвят на пресечено мляко и мръсна пяна по повърхността. Освен това миришеше на развалена риба.

Заставах до ваната и потопих ръжена във водата. Почти очаквах да усетя плът и облак мехурчета да изплуват нагоре, след като натискът на ръжена изтласка въздуха от това, което се крие под повърхността. Мехурчета не се появиха, а ръженът се плъзна по порцелановата вана. Наоколо нямаше къде другаде да се скрие който и да било.

Отново извиках името на госпожа Гисинг. Звукът отекна в плочките на банята, но не получих отговор. Сбърчих нос от миризмата. Може би бях чул свистене от крановете, а от канала се беше върнала мръсотия и беше зацапала водата. Вече нямаше намерение да се къпя в нея, но още исках да взема вана. Госпожа Гисинг ме беше уверила, че има достатъчно топла вода, и без да се замислям, бръкнах да изтегля запушалката.

¹ Литературен герой, ветеран от Първата световна война, който се впуска в поредица от приключения. - Бел. прев.

Нещо се раздвижи под ръката ми. Беше твърдо и членесто и напомняше черупка на омар. Извиках и дръпнах ръка, без да изпускам верижката на запушалката, и загледах как водата започва да изтича. Малко по малко се изцеждаше и оставяше жълта мръсотия по стените на ваната като пяната, която остава по брега при отлив. Когато останаха едва шест сантиметра вода, около сифона забелязах трескаво движение и на повърхността се появи пяна. За кратко мярнах бронирано тяло в черно с розови оттенъци и много, много крачета. Имаше щипки като на щипалка, но по-големи. Съществото някак успя да се напъха в сифона и напусна ваната. Странно, защото тялото му изглеждаше прекалено широко, за да се възползва от подобен изход. От тръбите се чу шум, после всичко затихна.

Нищо чудно, че след това не взех вана. Веднага върнах запушалката на място. Запуших и всички други вани и мивки, които открих, по-скоро да се залъжа и да се успокоя, отколкото с надеждата, че гумена или метална тапа може да попречи на подобно същество отново да се появи, ако реши.

Седях в леглото и се чудех. Какво ли беше? Някое ракообразно от Норфолк Бродс, непознато за мен, но често срещана гледка за обитателите на тези места? Дали ако го спомена в странноприемницата в Мейдънсмиър, съдържателят щеше още веднъж да намигне на клиентите си и да обяви, че съм видял А или Б и че то, запържено със сметанов сос или сварено в глинено гърне с малко бял винен оцет, всъщност е доста вкусно. По някаква причина подозирах, че няма да е така. Пръстите ми пареха неприятно там, където се бяха докоснали до съществото, и на светлината на лампата изглеждаха зачервени и раздразнени.

Постепенно се унесох. Сънувах как танковете на Пълтни безрезултатно пълпят към Хай Уд¹ - огромни заплашителни силуети, придвижващи се през мрака, осветявани от експлозиите на огъня от гранатомети. После формата им започна да се променя и те вече не бяха конструкции от метал, а живи, дишащи същества. Вече не се плъзгаха на тежките вериги, а се оттласкваха на къси членести нозе. Оръдейните кули се превръщаха в глави, а цевите — в странни, дълги клюнове, които бълваха отрова от дюзи с криви зъби. Пламъците изригнаха и осветяваха поле, което, макар да изглеждаше познато, беше по-ужасно от пустошта между окопите. В далечината различавах развалините на село. Осъзнах, че това са Норфолк Бродс и останките на Мейдънсмиър. Камбанарията на църквата от шестнайсети век все още беше непокътната сред отломките. Ала това беше друг град - място недалеч от Хай Уд, където телата лежах, прекършени сред руините, избити от гранатите - старци, жени, малки деца. Знаехме, че всички са избягали, но те не бяха успели.

Стреснах се и се събудих. Още беше тъмно и тишината се нарушаваше единствено от тиктакането на часовника. Само че в стаята нямаше часовник.

Седнах в леглото. Звукът долиташе от другата страна на вратата, която бях затворил и, признавам си, заключил, преди да си легна. Ослушах се. Осъзнах, че е по-скоро тракане, не тиктакане. Светнах лампата и сграбчих ръжена, оставен наблизко в случай на подобна необходимост. Станах от леглото и запристъпвах възможно най-тихо. Ритъмът започна да се ускорява и спря чак когато стигнах до вратата. После чух нещо, приличащо на бързо отдалечаващи се стъпки. Отключих вратата и я отворих. Пред очите ми се разкри само празният коридор, осветен до стълбите от лампата. Нататък цареше тъмнина. Взрях се в мрака, но нищо не успях да различа.

Разгледах вратата. Дървото около ключалката беше издълбано и нащърбено, сякаш някой се беше опитал да разгадае как работи механизмът. Посегнах и прокарах пръст по нащърбеното. В кожата ми се заби треска и аз изпъшках. Извадих я със зъби и я изплюх на пода. От раничката се процеди малък кървав рубин.

От сенките долетя сумтене.

- Кой е там? - попитах. - Кой си ти? Покажи се!

¹ Хай Уд се намира в департамент Сом в Северна Франция. По време на боевете там има проблеми с връзките, което заедно с лошото време води до усложняване на ситуацията и многобройни жертви от двете страни. — Бел. прев

Отговор не дойде. Пристъпих напред по коридора. С всяка моя стъпка тъмнината се оттегляше по малко. Това ми напомни как водата от ваната бавно изтичаше, докато съществото беше принудено да се покаже, преди да избяга. Притесних се. Две крачки, четири, шест, осем. Сенките пред мен отстъпваха пред светлината, сенките зад мен се сгъстяваха. Чак когато стигнах до стълбите, тъмнината оказа съпротива. Струваше ми се, че там се настани по-черен мрак и остана неподвижен.

Силуетът беше по-едър от човешки и леко прегърбен. Като че ли успях да различа главата му, макар че от трептенето на пламъка беше трудно да се каже. Фигурата се размазваше в сенките по краищата и изглеждаше едновременно слята с тях, но и очертана. В нея проблясваше отражението на невиджани звезди. Съществото се обърна. На мястото на лицето имаше нещо като отпечатък с множество остри ъгли, сякаш плоча черно стъкло се беше стоварила и замръзнала в първия миг на разпад. Усетих как от раничката на пръста ми по пода капеше кръв. Сумтенето започна наново.

Отстъпих. При движението ми сенките отново напреднаха, а с тях настъпи и тъмното същество. Те се движеха все по-бързо, а светлината ставаше все по-безполезна. Мракът обгръщаше облака светлина и бавно го приглушаваше. Скоро щеше да се превърне само в трептене зад стъклото и после да изчезне.

Метнах ръжена в тъмнината. Действах, без да се замисля, воден единствено от инстинкта. Искях да засегна масата от ръбове и ъгли. Ръженът се завъртя във въздуха и тежката дръжка удари черното тяло в центъра. Сякаш милиони фини кристали се разпръснаха едновременно, а сенките се раздвижиха в отговор на разтърсваща сила. Полетях назад и ударих глава в пода, но преди да загубя съзнание, видях как черният мрак се срива и в тъканта на пространството и времето за кратко се отвори дупка. Отвъд мярнах непознати съзвездия и черно слънце. Там беше и лицето на Лайънъл Молдинг. Крещеше.

IV

ГОСПОЖА ГИСИНГ пристигна скоро след седем. Зад нея вървеше по-възрастен мъж, за когото предположих, както по-късно се оказа - правилно, че е господин Уилкокс. Бях станал от сън и седях на маса в библиотеката, а до мен имаше чаша чай и чайник. Госпожа Гисинг, изглежда, доста се разстрои, сякаш, като бях дръзнал да се погрижа за себе си, бях си присвоил полагащото ѝ се място във вселената и по-точно, бях застрашил препитанието ѝ. Та нали ако мъжете започнеха сами да си правят чай, скоро щяха да опитат да готвят и да перат и докато се усетят, госпожа Гисинг и посестримите ѝ щяха да се озоват на улицата да просят. Сякаш за да се увери, че подобно нещо няма да се случи без борба, тя се задейства и отиде в кухнята да изпържи бекон с яйца и да препече хляб, макар да я уверих, че не съм гладен.

- Не спяхте ли добре? - поиска да знае тя.

- Не, не спях добре - отговорих и се осмелих да попитам: - Прекарвали ли сте нощта в къщата, госпожо Гисинг?

Вероятно трябваше да бъда по-деликатен при подбора на думите. Видът на госпожа Гисинг издаваше, че репутацията ѝ на примерна вдовица е поставена под съмнение. След тромавото ми извинение тя реши да приеме въпроса по начина, по който беше зададен, и призна, че никога не е прекарвала нощта под покрива на господин Молдинг.

- Той някога оплаквал ли се е от шумове или смущения?

- Не разбирам какво имате предвид, господине.

Аз самият не бях сигурен какво имам предвид. Съзнанието си прави странни шегички, често за да се предпази, а моето вече беше започнало да отпраща събитията от предишната нощ към място между онова, което виждаме, и онова, което сънуваме.

- Имаше нещо във ваната снощи - поясних аз. - Някакво същество.

Уилкокс се обади за пръв път.

- Плъх? - предположи той. - И преди е имало. Влизат в стари къщи като тази. Ще сложа отрова.

- Не. Не беше плъх. Да си призная, не съм сигурен какво беше. Избяга в канала, когато нивото на водата спадна. По-скоро беше ракообразно, струва ми се.

- Ракообразно?

- Рак или омар.

Госпожа Гисинг ме погледна, като че ли съм луд. Може и така да мислеше. Уилкокс се колебаеше и напълно вероятно разсъждаваше дали лондончани не притежават чувство за хумор, различно и по-необичайно от неговото.

- Кой би сложил омар във ваната? - зачуди се госпожа Гисинг. - Не аз със сигурност.

Тя отново се наклони да се обиди, но аз я уверих, че не я обвинявам, че обича да пуска омари във ваните на непознати мъже.

- После - продължих - се събудих от нещо като присъствие в къщата.

- Присъствие? - повтори Уилкокс.

- Да. Не мога да го опиша по-добре.

- Да не говорите за духове, господине?

- Не вярвам в духове. Господин Молдинг вярваше ли в духове?

- Не си спомням да е казвал. - Той се обърна към госпожа Гисинг, но тя сви рамене и поклати глава.

- Питам, защото напоследък е започнал да събира библиотека от окултни книги, а това предполага, че нещо е събудило интереса му към подобни въпроси. Никога ли не е споменавал за смущения в къщата?

- Не.

- През последните седмици изглеждаше ли притеснен, уморен или изтощен?

- Не.

- Мислите ли, че съм луд, госпожо Гисинг?

За пръв път се усмихна.

- В никакъв случай не бих могла да кажа, господине, но тази къща е голяма и стара, а в големите стари къщи има много скърцане и стонове, които изглеждат необичайни за хората, несвикнали с тях. Отивам да приготвя закуската, господине. След това ще се почувствате по-добре.

- А вие, господин Улкокс? - продължих аз. - Вие съмнявате ли се в здравия ми разум?

- Не ви познавам достатъчно добре, за да съм сигурен, господине, но ми се струвате достатъчно здравомислещ. Както казва госпожа Гисинг, нужно е известно време човек да свикне с непознатата къща, особено ако е стара като тази. Дори аз понякога се оглеждам, когато съм сам в нея. Такива са тези места. Историята им тежи.

Попитах го за господин Молдинг, но той не можа да добави нищо към казаното от госпожа Гисинг. Поиска да знае кога ще си получи заплатата и аз му обясних, че ще уредя въпроса с господин Куейл. Изглеждаше доволен, но надали щеше да е така, ако познаваше Куейл лично. Той рядко плащаше навреме, а финансовите задължения на Молдинг към персонала биха попаднали твърде назад в списъка му от задачи. Това, че ми плати предварително, показваше колко е нетърпелив да се увери в безопасното завръщане на Молдинг.

Уилкокс отиде да работи из имението. От кухнята долетя тропане и тракане и приятната миризма на пържен бекон се понесе към библиотеката. Заобиколен от тези шумове и аромати, тези признаци на нормалност, все повече се съмнявах в случките от предишната нощ. Беше естествено. Спокойното съзнание обикновено търси най-разумното обяснение. Обратното означава да се посеят семената на лудостта. Моето съзнание беше тревожно, засегнато от преживяванията ми, но все още не беше готово да се предаде напълно на безпокойството.

В този момент на вратата се почука. Тъй като госпожа Гисинг беше заета, отидох да отворя. На прага стоеше пощальончето с телеграма за мен. Подадох му шилинг като награда за усилията, понеже не разполагах с по-дребни, и го пуснах да си върви. Почудих се дали мога да представя пред Куейл шилинга като разход. Може би трябваше да поискам разписка.

Телеграмата беше от Фонсли. Беше кратка. Ясно беше, че плаща за всяка дума и ги е броил. Нямахме поздрав, само неискрено съжаление, задето не може да установи със сигурност адреса на „Дънуидж енд Дотър“, макар да узнал, че се намира близо до „Кингс Роуд“ в Челси. Завършваше стегнато със следния текст:

ДЕСЕТ ХИЛЯДИ ЛИРИ, ИЗТЕГЛЕНИ ОТ СМЕТКИТЕ НА
МОЛДИНГ МИНАЛИЯ МЕСЕЦ СТОП НЕОДОБРЕНО ОТ КУЕЙЛ
СТОП РАЗСЛЕДВАЙТЕ СТОП

Десет хиляди си беше повече от малко състояние. В библиотеката на Молдинг бях открил сейф, но нямаше как да се добера до съдържанието му. Възможно беше парите да са още там, но ако Молдинг ги беше изтеглил, без да го съгласува с Куейл, на което имаше пълно право, дори да беше в разрез с навиците му, това предполагаше, че парите са били необходими за нещо, което не е пожелал да сподели с адвокатата си и което явно е било наложително.

От личен опит знам, че необичайните разходи пораждат различни предположения за причините. Например постепенното изтичане на суми, което бавно се увеличава и зачестява, може да доведе до подозрения за проблем с хазарта; по-големи, но и по-редовно изтегляни суми загатват за новопоявил се интерес към жена или проститутка. Еднократно, значително по размер плащане, особено плащане, което човек е решил да не довери на адвокатата си, навярно е следствие на вложение със съмнителен характер или усилие да се разреши проблем.

От онова, което знаех за Лайънъл Молдинг, той не изпитваше особен интерес към хазарта или жените и следователно не би трябвало да се притесни от проблеми, произтичащи от подобни увлечения. Не. Десетте хиляди лири предполагаша покупка. Само че Молдинг вече имаше огромна къща. Не му трябваше още една. Не се беше появило и внезапно изобилие от коли и яhti близо до „Бромдън Хол“.

И така - за какво харчеше обикновено пари Лайънъл Молдинг?

Лайънъл Молдинг харчеше пари за книги.

Каква книга, или книги, би струвала десет хиляди лири?

Рядка книга. Много рядка книга.

Довърших закуската, уточних разписанието на влаковете с госпожа Гисинг и се подготвих да се върна в Лондон.

РЯДКО, АКО ВЪОБЩЕ бях заставал пред вратата на „Станфорд“, основно защото там не се продаваше нищо, което се чувствах достатъчно подготвен да прочета. Опасявах се също, че това ще стане ясно в мига, когато прекрача прага, и тогава някой досаден служител ще се появи иззад щанд, отрупан до тавана с трудове по физика и природата на атома, и вежливо ще ме насочи обратно към входа и към някоя будка, богато заредена с илюстрирани списания. Вместо това много вежлив млад мъж с телосложение на добър играч по ръгби ме отведе до стол в разхвърлян кабинет и изслуша обяснението на целта на посещението ми. Носех няколко квитанции от неотдавнашните покупки на Молдинг, но почеркът беше отчайващ, а думите, които успявах да разчета, не ми говореха нищо.

Младият мъж, представил се като Ричардс, би направил прилична кариера с разчитането на древен санскрит, ако ръгбито или науката не го отведяха доникъде, защото почеркът на квитанцията не го затрудни нито за миг.

- Написал го е Стария господин Блеър - поясни той. - С годините доста добре опознах почерка му.

- Господин Блеър тук ли е? - попитах аз.

Лицето му придоби смутено изражение.

- Опасявам се, че Стария господин Блеър почина преди няколко седмици.

- Съжалявам.
- Беше на деветдесет и две години.
- Въпреки това съжалявам.
- Първият господин Станфорд е назначил господин Блеър на тази работа - обясни Ричардс. - Той беше последната връзка с миналото. Почеркът му обаче винаги е бил ужасен.

Той отново насочи вниманието си към списъка.

- Тези покупки следват модел - отбеляза.

- Какъв?

- Ами, има екземпляр от кореспонденцията между Лайбниц и Кларк, публикувана за пръв път на английски през 1717 г., макар че това явно е по-късно издание. За повечето читатели основен интерес в нея представлява спорът за природата на пространството и, разбира се, на времето. Виждам и „Анализ на усещанията“ на Мах¹ от 1897 г. Мах предполага, че само усещанията са истина, нищо друго, ако правилно съм го разбрал, въпреки че не е точно моята област.

Той прочете на глас още няколко имена, които не ми говореха нищо.

- Планк²... Айнщайн - многообещаващият симпатяга - каза и се намръщи. - Я гледай, поръчал е различни трудове на Уилям Джеймс³. Някои от тях не са от обичайната ни компетенция: „Публикации на американското дружество за физични изследвания“, том 3, „Разнообразни религиозни практики“, „Волята за вяра и други есета по популярна философия“... Това е любопитно. Не само интересно, а определено любопитно.

Зачаках. Понякога се учудвах на собственото си търпение.

Ричардс се усмихна извинително.

- Съжалявам. Удивително. Джеймс говори за нещо, наречено мултивселена, хипотетично струпване от вероятни вселени, от което нашата е само част.

- И какво според него има в тези други вселени?

- Мисля, че не стига до там, но трябва да призная, че не съм специалист по трудовете на Джеймс. Като съдя по списъка на господин Молдинг обаче, мога да предположа, че се е интересувал от природата на реалността. Сложна материя. Особено за обикновения читател.

Благодарих му. Не бях сигурен дали мога да науча още нещо или поне нещо, което да съм в състояние да разбере.

- Между другото - започнах аз, - чували ли сте за търговец на книги на име Дънуидж или за „Дънуидж енд Дотър“ в Челси?

- Не съм - отговори Ричардс, - но може да попитаме Младия господин Блеър. Той познава всички търговци на книги в Лондон.

Той ме поведе по стълбите към малък раздел, посветен на трудове по психология. Крехък човек в тъмен костюм, на около осемдесет години, нито повече, нито по-малко, - дремеше тихо зад касата.

- Братът на Стария господин Блеър? - предположих аз.

¹ Ернст Мах (1838 - 1916) — австрийски физик и философ, въвел числото на Мах. Като критик на работата на Нютон се превръща в предшественик на теорията на относителността на Айнщайн. - Бел. прев.

² Макс Планк - немски физик от ХХв., известен като баща на квантовата механика и откривател на константата на Планк. - Бел. прев.

³ Уилям Джеймс (1841 - 1910) - американски психолог и философ, един от родоначалниците на прагматизма. - Бел. прев.

- Странно, но дори не са роднини - отговори той. - Никак не се разбираха. Младия господин Блеър не даде и половин шилинг за венеца.

Господин Ричардс внимателно събуди Младия господин Блеър, който прие това смущаване на съня спокойно. Всъщност изглеждаше доста доволен, че някой иска да говори с него. Вероятно на неговата възраст трябваше да е благодарен, че въобще се е събудил.

- Това е господин Сотър, господин Блеър. Искане да ви попита за един търговец на книги.

Младия господин Блеър се усмихна и измърмори поредица думи, от които успях да различа едва три - „с удоволствие“ и „помогна“, а това беше добър знак.

- Чудех се дали не знаете нещо за търговец от Челси на име Дънуидж - казах аз.

Лицето на Младия господин Блеър потъмня. Намръщи се. Поклати глава. Вдигна показалец и го размахна предупредително. Устните му измърмориха нова поредица думи, които се сляха в неодобрително грачене. Накрая, като видя, че явно не успявам да проумея изреченото от него, успя да си наложи да произнесе няколко свързани, макар и кратки, изречения.

- Ужасен човек - каза той. - Дъщерята е по-лоша. Хъм... Окултисти! Огън и жупел. Да. Да. Стари книги. Лоши книги. Не е наука. Никаква наука не е.

Той се наведе напред и почука с пръст по плота.

- Пълни глупости - произнесе внимателно всяка сричка той.

- Трябва ми адресът им - казах. - Знам, че се намират в Челси, може би на „Кингс Роуд“.

Младия господин Блеър отново замърмори, но взе парче хартия и с изящен калиграфски почерк написа адреса. Благодарих му за помощта и се наках да си тръгна, когато той стана и изненадващо здраво ме стисна за ръката.

- Пазете се от тях - настоя. - Лоши са. И двамата, но дъщерята е по-лоша!

Отново благодарих, а той ме пусна и седна. Затвори очи и отново потъна в дрямка.

Ричардс беше доста впечатлен.

- Знаете ли какво? - рече той. - Не съм го виждал толкова оживен, откакто почина Стария господин Блеър.

VI

ОТИДОХ НА „ЧАНСЪРИ ЛЕЙН“ да докладвам за напредъка си или по-скоро за липсата на такъв, но Куейл не беше в кантората. Само Фонсли отчаяно драскаше с писалката по документ, натежал от правни термини. Приличаше на болна кокошка, която ровичка за някое забравено зрънце в прахоляка.

- Доста се забавихте - отбеляза той вместо поздрав.

- Какво искате да кажете? - попитах. - Нямахте ме само едно денонощие. Не съм вълшебник.

Фонсли почука календара на бюрото. Той се състоеше от блокчета слонова кост, които се въртяха и така се сменяха денят, месецът и годината. Пишеше 15 октомври.

- Календарът не е верен - казах аз.
- Календарът ми винаги е верен - заяви той.

Стоварих се на стол до стената. Бях загубил седмица.

Невъзможно. Просто беше невъзможно. Бях взел влака на осми. Билетът беше в джоба ми. Бях го запазил, за да не се усъмни Куейл в разходите ми. Претърсих джобовете и портфейла, но той беше изчезнал.

- Изглеждате зле - рече Фонсли.
- Не спя добре - отговорих аз и вперих поглед в календара. Невъзможно. Невъзможно.

Фонсли тихо задържа следващия въпрос. Виждах как челюстта му се движи.

- Нали не...?

Той продължи. Сянката на „Крейглокхарт“ се надвеси над нас без следа от съмнение, като че ли самата военна психиатрия беше разположена до кантората на Куейл и слънцето залязваше над нея.

- Не - казах аз. - Добре съм.

Не даваше вид да ми вярва. Опитах се да не показвам, че ме интересува.

- Получихте ли телеграмата? - попита той.
- Да. Десет хиляди лири. Човек може да купи много неща с толкова пари.
- Е, открихте ли какво е купил нашият човек?

- Тъй като ме осведомихте за това едва тази сутрин, ще имам нужда от още малко време - отговорих аз.

Фонсли отново ме изгледа странно. Поправих се. Не исках Фонсли да докладва на Куейл, че имам проблем или че не може да се разчита на мен. Нуждаех се от парите.

- Съжалявам - опитах да се възползвам от положението. - Искам да кажа, че едва тази сутрин получих информация, свързана със съдържанието на телеграмата.

- И що за огромен напредък е това?
- Смятам, че Молдинг може да е похарчил парите за книги.
- Книги ли? - изграка Фонсли. - С десет хиляди може да си купи цяла библиотека, по дяволите.

- Той вече има библиотека - отговорих аз. - Когато човек има толкова много книги като Молдинг, вече не се интересува от онези, които е лесно да придобие, защото вече ги притежава. Вместо това започва да издирва редки издания и колкото по-редки са, толкова са по-скъпи.

- И за какви редки издания говорим?

Преди да отговоря, Фонсли се замисли.

- Надали е долнопробна литература. Не ми прилича на такъв човек.
- Струва ми се, че зависи какво се разбира под долнопробна.
- Не ми се правете на философ, човече. Много добре знаете какво имам предвид.

- Ако говорите за еротична литература, не. Не смятам, че Молдинг има слабост към нея. Има няколко такива книги в библиотеката, но не много. Останах с впечатлението, че е заплелен от окултното, макар че не можах да открия всички книги по темата, които е събрал. Някои са изчезнали, но може и да съм пропуснал една-две. Човек може да отчете само определен брой заглавия наведнъж.

- Окултното? Еротика? Явно сте се превърнали в отличен експерт, и то само за седмица. Парите ни определено си струват. Може да не сте открили Молдинг, но подобрявате образованието си с ускорени темпове.

Ето пак - седмица. Седмица.

- Просто благоразумие. Кажете на Куейл, че ще се обадя, когато имам нещо по-съществено.

- А разписки? - попита Фонсли.

- Ще ги получите.

- Надявам се. Не сме пълни с пари, нали знаете.

- Не съм си мислил подобно нещо, господин Фонсли - казах аз. - Ако беше така, щяхте да ги вложите в по-хубав костюм и подходящи маниери.

Фонсли понечи да каже нещо, но реши да замълчи. Вече знаех мнението му за мен. Веднъж през откренатата врата бях дочул как предпазливо се опитва да повлияе на Куейл да не ме наема, скоро след като бях изписан от „Крейглокхарт“. Бях изпълнявал някои поръчки на Куейл преди войната, много подобни на настоящата задача, но тогава Фонсли още не се беше появил. Предшественикът му беше чиновник от старата школа на име Хейли, ранен при Севастопол, който пиеше портвайн на обяд.

- Той дори не е бил истински офицер - беше настоял Фонсли, като имаше предвид, че съм се издигнал от редник. - Още по-лошо - той е болен човек!

Куейл беше отговорил:

- Бил е по-добър офицер от теб или мен, а болните хора се лекуват, особено ако искат да се излекуват.

Ето защо бях лоялен към Куейл. Той ми вярваше. Добре беше и че ми плаща за услугите, не веднага, но ми плащаше.

- Довиждане, господин Фонсли - казах аз, но той не отговори.

Вече беше тъмно, когато стигнах до адреса на книжарница „Дънуидж енд Дотър“ в Челси. Беше в район, известен като „Края на света“, наречен така на кръчма в западната част на „Кингс Роуд“. През миналия век е бил обитаван от много художници - Търнър, Уистлър и Розети бяха работили там. Наоколо още се усещаше бохемска атмосфера.

„Дънуидж енд Дотър“ обаче, изглежда, имаха намерение да бъдат дискретни. Единственият признак, че къщата дава подслон на някаква дейност, беше месинговата табела на входната врата с гравирани две преплетени букви „Д“. Позвъних. След минута плешив човек с жилетка и сако на голо отвори вратата. Държеше цигара в едната ръка и свещник в другата.

- Какво обичате? - попита той.

- Господин Дънуидж?

- Аз съм. Познавам ли ви?

- Не. Идвам от името на господин Лайънъл Молдинг, един от вашите клиенти - изрекох не толкова лъжа, колкото приблизителна истина. - Казвам се Сотър.

- Вече е късно, но по-добре влезте, щом идвате по поръчка на Молдинг.

Той отвори вратата по-широко и аз пристъпих напред. Къщата беше слабо осветена, но с огромния брой книги, наредени по стените на антрето, напомняше за дома на Молдинг.

Дънуидж ме въведе в стая отдясно. Беше едно от свързаните помещения, които служеха за книжарница. Имаше книги по масите и лавиците, в заключени витрини и залостени шкафове.

- Значи ви изпраща със списък? - попита Дънуидж. Той сложи цигарата в уста и подаде дясната си ръка. - Е, дайте го. Да видим какво иска този път.

Не отговорих. На масата до прозореца в голямата стая имаше пепелник, пълен с фасове. Явно господин Дънуидж работеше там, когато не го безпокояха клиенти. Като се изключи пепелникът, масата беше отрупана с най-различни листове хартия, покрити със символи, написани на ръка - част от код, който не можех да разшифровам. Разбутах някои от тях, но всички се оказаха загадка.

- Какво е това? - попитах.

- Може би ще искате да кажете на вашия господин Молдинг - отговори Дънуидж. - Много се интересуваше от тях наистина, но не разполагах с пълния набор от шейсет страници, за да му ги предложа. Не и тогава. Това е „Зашифрваният ръкопис“. Мисля, че може да се нарекат „изложение за магията“.

- На какъв език са?

- Предимно на английски и иврит. Това е криптограма със заместване. Не е трудна за разгадаване, след като откриеш начина. Тази е била на бивш главен адепт на окултния орден „Златната зора“¹. Изглежда, че се е скарал с Беридж² в Изис Урания³ и с Кроули⁴. Не го обвинявам, щом става дума за Кроули. Не бих го пуснал в къщата си. Той е от сгрешилите, а аз разбирам от тези неща. Нагледал съм им се покрай работата си. Веднага щом съберем всичките, ще уведомя вашия господин Молдинг. Ще му предложа добра цена, да не се притеснява.

Дънуидж запали нова цигара, без да ми предложи, и подозрително се взря в мен през дима.

- Господин Молдинг обикновено идва тук лично, така прави. Винаги съм го мислил за затворен човек. Не е обичайно да изпрати някой друг да му върши работа.

Погледнах го в лицето.

- Изглежда, господин Молдинг е изчезнал - уточних аз. - Помолиха ме да го намеря.

- Разбирам - каза Дънуидж. - Е, не е тук.

- Кога го видяхте за последен път?

Дънуидж започна да пипа уши и да надува бузи.

- А, бих казал преди два-три месеца или повече.

- Наистина ли?

- Поне толкова.

Извадих няколко квитанции на „Дънуидж енд Дотър“ от джоба си.

- Странно - рекох, - защото тези квитанции са по-скорошни.

- Е, вършим доста работа по пощата.

- Така да е. Въпреки това господин Молдинг е идвал в Лондон няколко пъти, а не е имал навика да пътува повече от необходимо. Бил е педантичен. Запазил е билетите за влака и си е

¹ Организация, която упражнява влияние над западния окултизъм през XIX и XX век. - Бел. прев.

² Едмънд Беридж (1843 - 1923) - лекар хомеопат и окултист. - Бел. прев.

³ Първият храм на окултния орден „Златната зора“. - Бел. прев.

⁴ Алистер Кроули (1875 - 1947) - английски окултист, церемониален магьосник, поет, художник и писател. - Бел. прев.

водил бележки за храната и такситата. Прегледах всички и, изглежда, книжарницата ви е била посетена от него повече от веднъж.

Очаквах да бъда обвинен в лъжа, но Дънуидж отстъпи.

- Може и да греша, разбира се - отговори той. - Всякакви хора идват. По всяко време. Може да не съм го видял. Дъщеря ми се занимава с повечето клиенти. Аз си стоя в задната стаичка. Винаги.

- Дъщеря ви тук ли е, господин Дънуидж?

- О, тук си е. Къде другаде да е? Сигурно ще се появи след малко.

Той се засуети с няколко книги и ги подравни по ръба на лавиците. Явно съжаляваше, че точно той ми е отворил вратата.

- Спомняте ли си какви книги е купил господин Молдинг?

- Не мога да ви кажа тутакси. Ще се изненадате колко много книги продаваме. Има голям интерес в нашата област. Голям интерес.

Пак се засуети с книгите и отново се зае да ги подравнява. Раменете му силно се напрегнаха.

- Но сигурно водите отчет.

- Дъщеря ми го води. Аз се занимавам с цифрите. Вечер пресмятам приходите, а на сутринта гледам парите да стигнат без проблем до банката.

- Стойте в задната стаичка и водите сметките - казах аз. - Единственото ви ограничение явно е паметта ви.

Той не позволи на сарказма да го засегне, само свенливо се усмихна.

- Вече не съм толкова млад - отбеляза и усмивката се изкриви, само малко, само колкото да стане по-противна, по-лукава. - Спомените идват и си отиват, признавам, но това може да се окаже благословия, разбирате ли, може да се окаже по-удобно.

Той погледна над дясното ми рамо и на лицето му се появи облекчение и нещо като намек за страх.

- А, ето я - рече. - Чудех се къде си, скъпа. Този господин има въпроси за господин Молдинг. - Лукавата усмивка отново се появи. - Простете ми, господине, но името ви вече ми убягва.

- Сотър - уточних и се обърнах към дъщерята.

Най-напред ме порази телосложението ѝ. Изглеждаше набита. Определено не беше слаба, но не беше и пълна. Тялото ѝ беше на човек, вършил тежък физически труд през по-голямата част от живота си. Имах чувството, че ако я мушна с пръст, много малко ще ме отдели от твърд мускул. Беше висока за жена - метър и седемдесет и седем или малко повече. На години можеше да е между трийсет и петдесет. Косата беше тъмнокастениява, стегната в кок и захваната с фиби. Не беше гримирана, ако не се брои червилото на тънките устни, което беше твърде бледо за тена ѝ и ѝ придаваше безкръвен вид, който се разминаваше с телосложението. Носеше черна рокля с перлени копчета, но макар да беше сравнително тясна, под нея не се разкриваха никакви извивки. Почти бих могъл да кажа, че е безполова, но това нямаше да е вярно. Определено беше жена, но не бих си направил труда да я съблязня, не повече от статуя на кралица Виктория. Непривлекателността се излъчваше отвътре. Бях се изправял срещу незабележителни жени, дори грозни жени, но физическите им недостатъци се губеха пред духа. Скъмността и възпитанието им дори ги преобразяваха и смекчаваха грубите черти. Дъщерята не беше такава жена. Пагубното се излъчваше от нея и никоя прическа, никой грижливо нанесен грим, никоя красива рокля нямаше да я направят по-малко смущаваща.

- Илайза Дънуидж - представи се тя. - Приятно ми е да се запознаем, господин Сотър.

Нещо в начина, по който изрече името ми, ме накара да повярвам, че вече знае за мен, макар да не усетих подобна реакция у баща ѝ, когато се запознахме. Тънещият в неведение човечец сякаш набра кураж в присъствието на дъщеря си и сега ме гледаше с ръце, скръстени на гърдите, и изражение на доволство, като че искаше да каже: „Ето, това е. Дума да няма. Ей сега ще те научи, о, да. Ще разгони гълъбите и ще се върне с пух в устата...“.

Сякаш в отговор на тези мисли ръцете на Илайза Дънуидж изскочиха иззад гърба ѝ като че в готовност да извият врата на най-близката птица. Бяха тънки и деликатни, без никакви бръчки или белези. Напомнях ръце на манекен, закрепени за китките на човешко същество. Ноктите бяха съвършени и проблясваха, когато улавяха светлината в стаята.

- Господин Молдинг е наш добър клиент - рече тя. - Винаги чакаме с нетърпение да ни посети.

- Често ли идваше?

- Може ли да попитам защо се интересувате от него? Държим на дискретността, що се отнася до клиентите ни. Както вече сте се досетили, предлагаме много специални услуги. Има хора, които не одобряват книгите, които продаваме, и затова не ги излагаме във витрина на „Чаринг Крос Роуд“.

- Господин Молдинг е изчезнал - отговорих аз. - Няма го от седмица. - Сетих се обаче за календара на бюрото на Фонсли и добавих: - Или повече. Нает съм от адвоката му да разследвам случая.

Илайза Дънуидж не изглеждаше ни най-малко изненадана от думите ми. Вероятно хората около нея редовно изчезваха. Вероятно дори в книжарницата имаше раздел с трудове, свързани с подобни практики - „Хора и тяхното изчезване“. Все пак тя откри подходящите за момента думи, макар видът ѝ да не говореше, че е искрена.

- Съжалявам да го чуя - каза. - Надявам се, че нищо лошо не се е случило.

- Както казвате, бил е добър клиент. Надали бихте желали да загубите много като него, нали?

Тя леко наклони глава. Виждаше ме в нова светлина, но не беше ясно дали това, което вижда, ѝ допада.

- Не, господин Сотър, не бих искала.

„Не бих искала“, а не „не бихме искали“. Интересно. Ясно можеше да се види кой е основният партньор във фирмата. Щеше да е по-добре да се бяха нарекли „Дотър енд Дънуидж“.

Отдалечих се от нея и застанах пред заключените шкафове.

- Тези ценни ли са?

Тя дойде до мен. Не беше сложила парфюм; тялото ѝ излъчваше мускусен аромат, но не неприятен.

- Всяка книга е потенциално скъпа. Зависи колкото от нея, толкова и от купувача. От значение е колко е стара, колко е рядка, какво е състоянието ѝ и естествено, от чувствата, които предизвиква, или от желанието да я притежават. В крайна сметка за цената на някои книги се споразумяваме. Книгите в този шкаф са сред тях.

- Продавате ли много книги, за чиято цена сте се споразумели и тя е значително по-висока?

- Известно количество.

- Коя е най-скъпата книга, с която разполагате?

- Без да се замислям, има няколко тома с окултна литература от шестнайсети век, оценени на над петстотин лири, но търсенето е ограничено.

- А хиляди? Имате ли книги, които струват повече от хиляда лири?

Тя поклати глава.

- О, не. Не тук. За да продадеш такава книга, трябва да имаш купувач. Не можем да си позволим да извършим подобна рискова покупка на такава висока стойност, водени единствено от надеждата, че впоследствие може да я продадем. Това ще ни разори.

- Но подобни книги съществуват, нали?

- Да, разбира се.

- Окултни книги?

Замълча, преди да отговори:

- Няколко. Не много.

- Лайънъл Молдинг търсеше ли подобна книга?

Вече ме гледаше напрегнато. Лицето ѝ не издаваше много, но ми беше ясно, че се чуди колко може да знам и колко може да сподели, ако въобще можеше нещо да сподели, преди да се наложи да започне да лъже или съвсем да спре да говори. Разбрах също, че е силна жена, но и суетна. Бях почувствал неодобрението ѝ още в мига, когато погледите ни се срещнаха за пръв път. Да бъде хваната в лъжа, щеше да я унижи и да нарани гордостта ѝ. Да не каже нищо, не беше за предпочитане, защото това щеше да представлява мълчаливо съгласие, че съм на прав път, и бих я хванал натясно с всякакви по-нататъшни въпроси. Каквото и да станеше, щеше да означава, че съм спечелил на първия етап от каквато и игра да се играеше в момента.

Така че тя предпочете истината или поне част от истината.

— Да. Търсеше много рядка книга - промълви тя.

-Коя?

- Толкова е необикновена, че няма конкретно заглавие или по-скоро - известна е с много имена, но никое не предава напълно същността ѝ, което в случая има значение. Отначало господин Молдинг не беше сигурен, че въобще съществува, но естеството на проучванията му означаваше, че е започнал да проучва книги, които са все по-загадъчни и всяка загадка водеше до следваща загадка - като клоните на дърво, които стават все по-тънки. Накрая беше обречен да търси препратки към книги, които са по-скоро шепот за книги, а не книжни тела, към книги, в които се съдържат митове за книги.

Не казвах нищо. Сега тя се забавляваше. Специалистите обичат смълчаните слушатели.

- Заглавието, под което той я познаваше и под което бях чувала да я споменават в миналото, е „Атлас регнорум инкогниторум“, обикновено превеждано като „Атлас на непознатите земи“. Наричат я също и „Атлас на географските невероятности“ или „Счупеният атлас“. Не са известни авторът и произходът ѝ. Споменава се в други текстове, но без конкретни препратки към съдържанието. Това е книга, за която знаят малцина и която никой не е виждал.

- Какво има в нея?

- Вероятно карти на светове. Светове, различни от този.

- Искате да кажете планети? Марс и подобни?

- Не. Искам да кажа истински светове. Вселени отвъд нашата.

- Мултивселената - промълвих аз, като се сетих за нещо, което младият мъж в „Станфорд“ беше споменал.

Отново забелязах, че ме преценява. Знаех, че използвам измама, тъй като за начало не можех да си спомня името на човека, който беше използвал думата, и не бях сигурен дали ще мога да обясня понятието по-задълбочено дори да опрат пистолет в слепоочието ми.

- Да - каза тя. - Предполагам, че може да се нарече така.

- И колко би могла да струва тази книга, ако на пазара се появи копие?

- А, там е работата - отговори тя. - Няма копия. Съществува единствено оригиналът, а той, ако изобщо някога го е имало, отдавна е изгубен.

- Няма копия? Как така?

Почти виждах как спазмите на мисълта ѝ се отразяват в напрегнатите движения на тялото. Доближавахме се до границата на онова, което беше готова да сподели. Засега. Пригответи се да излъже за пръв път, но аз подуших лъжата. Дори мирисът на тялото ѝ се промени и стана по-горчив.

- Някой не може да възпроизведе нещо, което не е виждал - обясни тя. - Създаването на копие изисква наличието на оригинал. Въпреки продължителното търсене не успяхме да откликнем на нуждата на господин Молдинг.

Вдъхнах мириса на неистината и докоснах устни с език, за да усетя аромата ѝ. Миришеше на коприва и имаше вкус на мед.

- А ако някой намери този атлас и има купувач, десет хиляди лири ще бъдат ли достатъчни?

- Десет хиляди лири са достатъчни за много неща, господин Сотър - отговори тя. После направи странна забележка, ако изобщо може да се каже, че има нещо странно в разговор, необичаен от самото начало: - Десет хиляди лири могат да купят дори душа.

Тя се сбогува и ме уведоми, че баща ѝ ще ме изпрати, после бавно и тежко се изкачи по стълбите. Над нас се отвори и затвори врата и къщата утихна.

Аз обаче чувах как тя слуша.

- Надявам се, че ви бяхме полезни - рече господин Дънуидж.

- До известна степен - отвърнах аз. - Кажете ми има ли други търговци на книги в Лондон, които се занимават с подобна литература?

- Няма като нас, но мога да ви дам някои имена. Не виждам защо да сме единствените, които да се насладят на удоволствието от компанията ви.

Той надраска необходимите сведения на лист хартия, но настоя да ме изпрати до вратата, преди да ми даде списъка.

- Довиждане - каза господин Дънуидж и ме пусна обратно в нощта. - Пазете се.

- Ще се видим отново, струва ми се - отговорих аз.

- Ще кажа на дъщеря ми - каза господин Дънуидж. - Ще се радва.

И той тръшна вратата в лицето ми.

VII

ПРЕЗ ПО-ГОЛЯМАТА част от следващия ден обходих търговците от списъка на Дънуидж, но не постигнах особен успех. Вече знаех за повечето от тях, защото бях видял техни квитанции сред документите на Молдинг, но всеки път се оказваше, че отношенията му с тях са

били доста незначителни и включват само няколко тома с висока стойност. Когато заговорех за „Атласа на непознатите земи“, срещам от празни погледи до отричане на съществуването му. В същото време всяко споменаване на „Дънуидж енд Дотър“ предизвикваше много отрицателна реакция, подсилена от нещо, което до известна степен ми заприлича на безпокойство.

В „Станфорд“ още работех, когато пристигнах. Беше отворено до по-късно от повечето подобни книжарници, за да може да обслужва студентите, чиито занятия в университетите отнемат целия ден. Попитах за Младия господин Блеър и ми казаха, че си взема шапката и палтото и ще излезе през главния вход. Зачаках там. Нощта се спусна окончателно, а мъглата обгърна града. Изсекнах се, за да си прочистя носа от мръсотията, и за пореден път се зачудих какво прави градският въздух с дробовете ми. Тях не можех да прочистя толкова лесно.

Младия господин Блеър се появи на входа подобно на бебе, излизашо от утробата, което е изтласкано от познатото топло местенце в студения, враждебен свят навън. За последен път хвърли умилителен поглед към вътрешността на сградата, сложи вълнена шапка на главата си и я нагласи, така че да покрие възможно най-много от ушите си. До десния си крак постави старо, но не износено куфарче, а до левия опря чадър. Видях как се мъчи да се сети откъде ме познава, докато го приближавах, после лицето му светна. В него се усещаше благодат, която ми харесваше, щастливо оттегляне от безсмислието и грозотата на градското напрежение, което можеше да се види у човек, открил начин да получи нещо, което предизвиква само любов и благодарност, и да го превърне в своя опора.

Поздравих и го попитах дали може да повървя с него известно време. Той кимна в знак на съгласие и изрече нещо като „Разбира се“ и „С удоволствие, драги“, макар тези думи да бяха придружени с толкова „хм“, „а“ и неясни словосъчетания, че не можех да бъда сигурен. Дватама се отправихме към „Тотъм Корт Роуд“ и после към „Оксфорд Стрийт“. Когато стигнахме до първия от „Лайънс Корнър Хаусес“¹, той с наслада подуши въздуха и не се наложи да го увещавам дълго да влезем.

Сервитьорка на име Гладис взе поръчката ни от чай и сандвичи и докато чакахме да пристигнат, Младия господин Блеър седеше с ръце, сплетени в скута, и приятна усмивка и се радваше на суетнята наоколо. Навярно беше доста оглушителна в сравнение с почти манастирската тишина в „Станфорд“, но Младия господин Блеър ѝ се наслаждаваше в блаженство. Не носеше пръстен, а не можех да си представя, че младите членове на персонала прекарват много от свободното си време с него, след като „Станфорд“ затвори. След кончината на неговия ангел на злото - Стария господин Блеър, той беше най-възрастният продавач и надали имаше много колеги, с които да си правят компания, дори и да разбираха поне малко от онова, което казва.

Спомних си копнежа в погледа му, отправен към книжарницата, когато си тръгваше. „Станфорд“ беше истинският му дом. Където и да полагаше глава през нощта, това място беше просто придатък.

Подозирах, че когато не е в книжарницата, Младия господин Блеър понякога е доста самотен.

И така - изядохме сандвичите и изпихме чая, а когато Младия господин Блеър облиза показалец и с него обра чинията, без да остави и троха по порцелана, предложих да си вземем ябълков сладкиш с бита сметана. Махнах с ръка на минаващата Гладис и Младия господин Блеър само с незначителна съпротива се съгласи, че, да, малко сладкиш ще ни дойде добре. Продължихме да се храним, наляха ни още чай и докато чакахме храната да се слегне в стомасите, отново повдигнах въпроса за „Дънуидж енд Дотър“.

Младия господин Блеър изду бузи, почеса брадичка и забарабани с пръсти по масата като човек, който се чуди дали да купи предмет, чиито произход и качество не будят доверие.

- Ужасна жена - измърмори той накрая, като че ли твърдението можеше да събуди съмнение. - Наистина, ама наистина ужасна.

¹ Верига големи ресторанти, които работели денонощно. — Бел. прев.

Дадох да се разбере, че не искам да противореча на преценката му, и после обясних накратко затруднението си - нашият общ познат (тук Младия господин Блеър потупа върха на носа си с пръст и театрално намигна) потърсил при „Дънуидж енд Дотър“ книга (мръсене, още издуване на бузи, „ужасна жена“), но тя била толкова тайнствена, че не могли да я доставят.

При тези обстоятелства, поисках да знам, към кого може да се е обърнал нашият общ познат?

Младия господин Блеър се замисли.

- Окултна ли е? - поиска да знае той.

- Да.

- Лошо. Трябваше да стои настрана.

- Може би.

- Рядка ли е?

- Много.

- Скъпа ли е?

- Много, много скъпа.

- Магс - решително изрече Младия господин Блеър. - Магс е човекът.

- Как е малкото му име?

- Не знам. Никога не го използва. Долен човек. - Той се наведе над масата и прошепна: - Магс Мухата - тържествено наведе глава той.

- С търговия на книги ли се занимава?

- Аа, не, не, не!

Младия господин Блеър изглеждаше доста засегнат от това предположение, като че ли дори с намек за подобно нещо бях опетнил репутацията на работата му.

- Ловец на книги - поправи ме той.

- Какво е това?

- Издирва редки книги. Купува ги евтино от вдовици и подобни, точно така, и ги продава на търговците на книги. Не бих го пуснал в книжарницата. Крадец, хм? Измамник? Но ги намира. Всичко намира, стига да има корица. Може да се оправя с книгите този Магс. Обаче не ги обича. Ето това е. Трябва да ги обичаш. Иначе няма смисъл.

Младия господин Блеър красноречиво потърка върховете на палеца, показалеца и средния пръст на дясната си ръка.

- Всичко е за това? Пари, хм? Нищо друго. Не е по-добър от онази жена. Трябва да се ожени за нея!

Той се разсмя на шегата и погледна джобния си часовник.

- Налага се да тръгвам - каза той.

Извади портфейл от вътрешния джоб на самото, но аз му направих знак с ръка да го прибере.

- Благодаря ви - казах - за помощта.

- О - отговори той и ми се стори, че очите му се навлажняват. - О, драги мой. Много мило.

- Само още нещо - казах аз, докато той си събираше нещата. - Къде мога да открия този Магс?

- На „Принслет Стрийт“ - отговори. - До синагогата. Не знам номера. Трябва да попитате. Още веднъж - много мило, много мило. - Потупа ме по ръката и тържествено добави: - Внимавайте с Магс. Не обича книгите. Някога може да ги е обичал, но нещо се е случило. Окултно. Лоши книги, лоша работа. Разбирате ли?

Не разбирах. Не още, но му благодарих за пореден път. Стиснахме ръце и той се изгуби в нощта.

„Принслет Стрийт“ беше в Уайтчапъл, близо до Спиталфийлдс. Познавах тази част на града добре. Спомних си, че там има две синагоги - „Синагогата на „Принслет Стрийт“ и „Хевра Тора“. Погледнах часовника. Минаваше осем. Можеше да се върна в жилището си или да потърся Магс, ловеца на книги. Подобно на Младия господин Блеър, или на представата ми за прекарването му въщи, нямаше какво толкова да правя у дома. А може и да пренасях усещането за собствената си самота върху стария търговец на книги. Няма значение. Реших да потърся Магс.

VIII

АКО НИКОЙ В УАЙТЧАПЪЛ не казваше лоша дума за Магс, то беше само защото никой, когото срещнах, не желаше да си хаби думите за него. Започнах да разпитвам около „Хевра Тора“, но бях грубо насочен към „Синагогата на „Принслет Стрийт“ по-надолу по иътя. Там въпросите за Магс бяха пресрещнати с мрачни погледи, а веднъж истински фонтан от слезеста слюнка се размина с обувката ми само на сантиметър. Накрая възрастен хасид със старинен сподик¹ на главата ме упъти към уличка, която миришеше на котешка пикня и застояла вода. През отворена врата се виждаше същински лабиринт от малки апартаменти. На прага стоеше млада жена, която може и да беше проститутка, и пушеше.

- Тук ли живеете? - попитах аз.

- Тук живея, тук и работя - отговори тя, а начинът, по който посочи стълбите с глава, премахна съмненията относно професията ѝ. Като не реагирах, тя дръпна силно от цигарата и прокара мекия си розов език по устните. - Ченге ли си?

- Не.

- Приличаш на ченге.

- Това хубаво ли е?

- Не и по тези места.

- Опитвам се да открия мъж на име Магс. Казаха ми, че живее някъде тук.

- Загазил ли е?

- Защо мислиш така?

- Защото хора, които изглеждат като теб, не разпитват за хора като Магс. Трябва да има проблем.

- А що за човек е Магс?

¹ Сподик - висока кожена шапка, носена от изповядващи хасидизма мъже. - Бел. прев.

- Човек, с когото не бих се въргала дори оная му работа да беше от злато и да ми я дадеше след това да си подпирам вратата с нея.

Впечатляващ образ.

- Полагам усилия да открия някой, който да каже добра дума за него - обясних. - Когато умре, на погребението му вероятно ще е много самотно.

- Не бих казала. Много хора ще се появят само за да се уверят, че е мъртъв.

- Сигурно предлагат обувки за танци за такива случаи.

- Ако не, ще се справя с това, което имам - усмихна се тя.

- Той тук ли е, този Магс?

- Май да. Прибра се по-рано, струва ми се. Чух го да се качва. Много кашля. Кашля, но не умира.

- Явно наистина не го харесваш?

- Гледа жените, като че ли ще ги накълца и продаде на килограм. Смърди, защото е лош отвътре. Би откраднал вонята на труп и няма да даде и пени дори за да спаси нечий живот.

Тя допуши цигарата и я хвърли в сенките.

- Номер девет. На последния етаж.

- Ти или той.

- Хм, аз живея на номер пет, ако си промениш намеренията.

- Няма, но въпреки това благодаря.

- Защо? Защото си прекалено добър за курва?

- Не, защото курвата е прекалено добра за мен.

Извадих пари от джоба и ги пъкнах в ръката ѝ - онова, което би взела, за да спи с мен. Както с момчето от пощата, не поисках разписка. Фонсли и Кудейл трябваше да го приемат на доверие.

- Не е необходимо да правиш това. - Гласът ѝ омекна.

- Спести ми равностойността във време - уверих я аз.

Парите изчезнаха.

- Внимавай с Магс - предупреди ме тя. - Бил е в затвора.

- За какво?

- За убийство, казват. С нож.

Магс, изглежда, беше пълната противоположност на представата за света на книгите като място на боязливите и прилежните.

- Благодаря за предупреждението.

Точно преди да се разделим, се сетих за нещо. Извадих снимка на Лайънъл Молдинг от джоба и ѝ я показах.

- Виждала ли си този човек наоколо?

Тя задържа снимката неподвижно и дълго време я гледа.

- Мисля, че да, но беше по-стар, отколкото на тази снимка.

- Кога беше това?

- Не съм сигурна. Преди по-малко от месец и повече от седмица.

- При Магс ли беше дошъл?

- Е, не при мен.

Тя ми върна снимката, вдигна поли, за да не се влачат в мръсната вода, и тръгна да търси работа другаде. Гледах как се отдалечава. Притежаваше сурова красота и ако продължеше с този занаят, красотата щеше да избледнее, а суровостта да се разпростре по сърцето ѝ като лед по езеро. В друг живот навярно бих отишъл с нея. Бих ѝ платил както за компанията, така и за физическото удоволствие, което бих изпитал.

Навярно преди войната, преди Хай Уд.

Докато се изкачвах по стълбите, в ума ми се оформяше история: Молдинг се обръща към „Дънуидж енд Дотър“ във връзка с „Атласа“. Тъй като те не могат да му помогнат, той го търси другаде и така попада на Магс. Предлага много пари за книгата - повече, отколкото Магс някога е виждал. Молдинг обаче е водил затворен живот, а Магс - не. Той вижда възможност за повече пари, отколкото си е представял. Примамва Молдинг с обещание за книгата и после го убива.

Магс - ловецът на книги с нож в ръка. Магс - убиецът.

Много чисто, много подредено, което означаваше, че вероятно не се е случило точно това. Ако обаче момичето беше право, Молдинг е идвал тук, а това превръщаше Магс в брънка от веригата събития, които водеха до изчезването му.

Стигнах до номер девет и почуках на вратата. Не получих отговор. Извиках името на Магс и отново почуках. Натиснах бравата, но вратата беше заключена. Само че заключената врата е повече обещание за сигурност, отколкото истинска сигурност. Извадих калъфа с шперцове и само за минута отворих вратата.

Вътре цареше мрак. Завесите бяха спуснати. Не се чуваше и звук, нямаше движение, никой не хъркаше. Още веднъж извиках името на Магс, преди да вляза, без да забравям за репутацията на търсения от мен човек и ножа му.

Озовах се в голяма стая, обзаведена с хлътнала кушетка, няколко различни стола и легло в ъгъла. Навсякъде другаде имаше книги, но след времето, прекарано в дома на Молдинг и в книжарниците на „Дънуидж енд Дотър“ и „Станфорд“, все повече привиквах с множеството книги, натъпкани на всяко свободно място. Преобладаваше миризмата на непрани дрехи и немито тяло, но под нея се усещаше смрад на изгоряло месо - свинско или нещо подобно.

От другата страна на леглото отворена врата водеше към малка кухня, където с гръб към мен край маса седеше изправен мъж. Носеше жилетка над сива риза, която някога може да е била бяла. Беше бос. Оплешивяваше и снопчета коса бяха полепнали по темето му като паяжини по камък.

- Господин Магс? - казах аз.

Магс, ако това беше той, не помръдна. Пъхнах ръка в джоба и извадих палката, но когато приближих, видях, че ръцете му са поставени на масата с дланите надолу и наблизо няма оръжие.

На няколко крачки от вратата спрях. Човекът оставаше неподвижен. Той или съдържаше дъха си, или беше мъртъв. Влязох в кухнята и причината за вцепенеността му се потвърди.

Трупът до масата нямаше очи и очните орбити бяха толкова дълбоки, че ако имах фенерче подръка и насочех светлината през дупките, със сигурност щях да видя вътрешността на черепа му. Наведох се напред и ми се стори, че от двете отверстия струи миризма на изгорено, сякаш два нагорещени шиша са били забити в мозъка и са го изпържили. Натиснах плътта. Беше скована, но не загнила, не още. Не беше мъртъв отдавна.

На масата пред него, между ръцете, лежеше плик. Взех го и погледнах вътре. Имаше петстотин лири. Голяма сума за човек като Магс, но все пак беше там. Откъде ли бяха дошли? Отново погледнах плика. Беше кремав, с добро качество и изящни ръбове. Сетих се за бюрото в

„Дънуидж енд Дотър“ и писалките и хартията по него. В портфейла ми още беше списъкът с имена от Дънуидж. Разгънах листа и го сложих до плика. Хартията беше същата.

Тогава зад гърба ми се разнесе топуркане. Обърнах се. Очаквах да мярна плъх, но вместо това видях как членестоното ракообразно с остри щипки с гърчене се скри зад печката. Веднага щом се осъзнах, сграбчих метлата от ъгъла на кухнята и коленичих. Подът беше лепкав. Не беше мит от години. Взрях се в мрака под печката и забелязах движение. С едната ръка хванах метлата за обратния край, а с другата стиснах дръжката по средата и сръгах съществото в сенките. Почувствах как метлата удря нещо и то се гърчи, притиснато до стената. Натиснах по-силно, но то се освободи. Придвижи се вдясно, но се оказа в капан и вече беше в ръцете ми. Мушках го отново и отново, докато спря да се съпротивлява, и после с помощта на метлата избутах останките му на светло.

Беше дълго между седемнайсет и двацет сантиметра. Тялото му беше с черупка като на омар. Тя беше с млечночервен цвят, сякаш съществото е оцеляло след сваряване в тенджерата. Преброих дванайсет чифта членести крачета и на първата става на всяко от тях имаше зловец извит шип. На задната му част се виждаха щипки и те все повече ми заприличаха на щипките на създаването, което ме беше нападнало в дома на Молдинг. Многобройните очи в другия край напомняха по-скоро очи на паяк. Две големи черни орбити бяха разположени над челюстите, а около тях имаше гроздове по-малки органи без определен порядък. По самите челюсти имаше двойни редове от малки остри зъби, извити навътре, а около тях в четирите посоки на света стърчаха четири закривени приспособления за рязане и разкъсване.

Не ми се щеше да докосвам съществото, защото тялото му беше покрито с малки полупрозрачни косъмчета и дори след смъртта те продължаваха да изпускат млечно-бяла течност, която ни най-малко не желяех да докосвам. От него струеше топлина като от пламък в пещ, макар да ставаше все по-слаба. Преместих го, за да погледна по-добре в устата му, и ми се стори, че виждам нещо, захванато зад извитите зъби. В чиния на шкафа в кухнята имаше мръсни нож и вилица. Използвах ги, за да насиля челюстите на съществото да се отворят повече и да видя по-ясно какво има вътре. Беше бяло, но с леки нюанси на цвят. Почти като малко яйце, почти като...

Захвърлих ножа и вилицата и се запрепъвах назад. Усетих горчив вкус. Бях видял толкова ужасни неща, че се изненадах от възможността да бъда отвратен, но аз бях отвратен.

В устата на съществото се беше заклешила очна ябълка и можех само да предположа, че някога е принадлежала на нещастния Магс. Отново погледнах трупа до масата и съществото на пода. Отново долових отслабващата топлина и подуших смрадта на изгорено от празните орбити в главата на Магс и от двата канала, прогорени през мозъка му. Бях решил, че нещо като нагорещен ръжен е бил наръган двукратно в черепа му, но сега ми стана ясно, че за мой ужас съм срешил. Нима беше възможно вместо това нещо горещо да си е проправило път през главата му, докато се покаже на светло?

Защо тогава не се е раздвижил? Защо не се е борил с него? Защо тялото му седи изправено на стола с ръце, поставени на масата, като че ли е човек, който чака да му сервира храна? А това същество, този ужасен звяр, беше прекалено едро, за да мине през тесния канал. Дали не беше пораснало, не се беше подуло в новата си среда? Но как е възможно подобно същество да расте? Трябва да е сменило черупката си. Някъде на пода, вероятно. Ако се вгледах по-внимателно...

Канех се да застана отново на колене, за да търся доказателство за теорията си, но замръзнах на място. Имаше две дупки в главата на Магс, два канала през мозъка. Това същество, ако се беше появило от тялото на ловеца на книги, след като някак се е загнездило в мозъка му, беше пробило само единия от тях. Това означаваше...

Това означаваше, че някъде из жилището на Магс дебне още едно подобно страшилище. Застинах и се заослуствах за издайнически звуци. С метлата опипах ъглите на кухнята и под шкафа. После отидох в стаята и внимателно я претърсих. Дори смъкнах чаршафите от леглото и вдигнах дюшека, но не открих следа от второ същество. Нямах го сред купчините книги, не

се криеше и на прашните лавици. Ако бях прав за причината за втората дупка в черепа на Магс, значи по някакъв начин съществото бе избягало.

Върнах се в кухнята. Магс не беше помръднал, не че някога щеше да го направи, а парите още бяха в плика. И така нова история се наниза след първата: Молдинг отива при „Дънуидж енд Дотър“ и те на свой ред го представят на Магс. Сега вече Магс работи за тях, а не сам. Или - Магс намира книгата, която Молдинг търси, и затова получава награда от „Дънуидж енд Дотър“ или, което е по-вероятно, убеждава Молдинг, че книгата е при него. Молдинг носи парите и след като те са вече в ръцете му, Магс се отървава от Молдинг по поръчка на двамата Дънуидж и получава петстотин лири за усилието. Откъде обаче са се появили съществото и липсващият му близък и как подобно създание се е озовало във ваната в дома на Лайънъл Молдинг?

Погледнах към Магс, като че ли можеше да ми даде отговор.

И той като че ли се опита, защото устата му се раздвижи. Брадичката се размърда, устните се разтвориха, но вместо думи от там излязоха четири щипки и разшириха отвора. Чух как челюстта пропуква от силата на натиска. Главата на второто същество се подаде от пастта. Червената му уста пулсираше, докато дъвчеше неопределена част от вътрешностите на Магс.

Нападнах го с дръжката на метлата. Ударих лицето на Магс толкова силно, че усетих как зъбите се разтрошаваг от удара и метлата се чупи. Тялото на Магс се олюля и падна на пода по гръб. След удара съществото се беше върнало в устата да търси убежище в хранопровода, но аз не се отказах. Виждах как очите му блестят в гърлото. Взех острия край на счупената метла и го натиках няколко пъти в устата на мъжа. Удрях, докато небцето и езикът се превърнаха в месеста маса, зъбите бяха напълно избити от главата, а пихтията от съществото едва се различаваше сред всеобщите поражения.

После се разридах.

IX

НЕ ЗНАМ КОЛКО дълго съм седял в ъгъла на мръсната кухня с тялото на мъртвия Магс на пода пред мен. През това време ми се струваше, че влизам и излизам от предишния си живот - не, не само от един живот. Във всеки от тях имаше различен човек - син, съпруг, баща, войник, пациент, а в настоящия - неспокойна душа. Отново усещах и чувах как дръжката на метлата се удря в плътта на Магс. После вече не беше дръжка на метла, а пушка и щикът ѝ беше забит толкова здраво в гръдната кост на човека в калта пред мен, че се наложи да натисна гърдите му с крак, за да го издърпам. Бях коленичил пред разпятието на гробището в Сома до израненото тяло на измъчения Христос. В далечината беше Хай Уд, а пред мен Долината на смъртта. И гранатометният огън, неспирният огън. Стоях до яма в септемврийската утрин и наблюдавах как погребват първите от четиресет и седемте мъже от лондонските батальони в сивата кал, която така обвива телата им, че те стават част от нея като предвещание за предстоящото разлагане.

Тогава нещо в мен се счупи и светът се разпръсна на късчета.

„Крейглокхарт“. Медицинска сестра буташе количката към малка самостоятелна стая, където ме очакваха свещеник и побратим офицер. Някой шепнеше невъзможното, разкази за внезапно нападение от бомбардировачи „Гота“ на 13 юни, за жена, момиче и момче, погребани сред разрушенията.

Накрая стоях до друг ров в земята и в него полагаха още тела. Не ми бяха позволили да видя останките, преди да заковат капациите, сякаш никога преди не бях виждал човешки същества, превърнати в разкъсано месо и раздробени кости; сякаш онова, което си представях, можеше да е по-ужасно от пораженията, които им бяха нанесени.

Ако не съм съпруг, баща, войник, какво съм тогава?

Кой съм аз?

Трябваше да извикам полиция, но здравият разум надделя. Лицето на Магс беше ужасно размазано и аз бях отговорен за това. Мъртвото същество на пода най-после беше изстинало. През това време се беше превърнало в суха прах и когато го подритнах, се разпадна, като че беше направено от пепел. Съществото, заклещено в гърлото на Магс, се беше разпаднало по подобен начин и от него по гърлото и хранопровода на мъртвеца бяха полепнали черни люспи. Ако дойдеха полицаи, без съмнение щяха да ме обвинят в обезобразяването и убийството на ловеца на книги. Сетих се за жената, която ме упъти към жилището му. Тя не знаеше името ми, но без проблем можеше да ме опише, а не мислех, че съм ѝ дал достатъчно пари, за да купя мълчанието ѝ. Магс беше мършав и ако бях на по-усамотено място, щях да го отнеса от къщата на гръб и да се отърва от тялото, но не можех да вървя по улиците на Спиталфийлдс и Уайтчапъл с трупа на Магс, метнат на рамо.

Чу се почукване на вратата на Магс. Не му обърнах внимание, но то се повтори и от другата страна ме повика познат женски глас:

- Господине! Господине? Добре ли сте?

Беше жената от улицата.

- Господине? - викна отново тя.

Станах. Ако я пренебрегнах, можеше да реши да се обади в полицията. Нямах друг избор, освен да отворя вратата.

Открехнах я наполовина, само колкото да се увери, че съм добре, но да не види стаята зад гърба ми. Тя изглеждаше едновременно облекчена и озадачена.

- Притесних се - каза. - На господин Магс...

- Му се носи славата - довърших изречението. - Незаслужено, бих казал, или поне вече неприложимо.

- Добре ли е? - попита тя. - Нали не се наложи да го нараните?

- Не. Всъщност не се чувства много добре.

Направих жест като за пиене. Бях видял празните бутилки от евтин джин, струпани в ъгъла до леглото на Магс. Жената кимна с разбиране.

- Такъв е той - каза тя. - Не знам кога е по-добре - с пиенето или без пиенето. Почти няма значение.

- Е, ще го сложа в леглото и ще го обърна настрани, за да не се задави през нощта, и ще си тръгвам - казах аз.

- Не изглеждате добре - отбеляза тя. - Сигурен ли сте, че самият вие се чувствате добре?

- Като го споменахте...

По лицето ми имаше пот. Усещах я по устните си.

- Защо не дойдете в „Десетте камбанки“ - предложи тя. - С едно уиски ще се оправите. Аз черпя. За добрината ви одева.

Изкушавах се да откажа и да се махна от там възможно най-бързо, но уискито изглеждаше добра идея, а и не беше евтината пиячка, с която Магс се наливаше. Не исках и да изглеждам подозрителен, като избягам.

- Знаеш ли, ще приема - казах. - Нека само се погрижа за Магс и ще дойда.

- Имате ли нужда от помощ?

- Не, ще се справя.

- Добре тогава. Ще ви чакам долу.

Усмихнах се и затворих вратата. Върнах се в кухнята и погледнах Магс. В момента нищо не можеше да се направи, но не бяхме далеч от реката. Ако изчаках градът да утихне, вероятно можеше да го занеса до брега под претекст, че е пиян, стига лицето му да остане скрито, и да го хвърля в Темза. Щяха да минат дни, преди да го открият, и сигурно щяха да обяснят пораженията по лицето му с престоя във водата или с перката на лодка. Взех плика с пари от масата и го прибрах в джоба си.

Ако ме смятате за крадец, нека кажа в своя защита, че не възнамерявах да го задържа, а да го предам на Куейл да го пази. Бяха пари на Лайънъл Молдинг. В това поне бях сигурен. Да ги оставя в жилището на Магс, означаваше в крайна сметка да се окажат в нечий друг джоб. Куейл щеше да се погрижи за тях. Куейл щеше да знае какво да прави. За момент почти се изкуших да му разкажа какво съм научил в кухнята на Магс, но се опасявах, че няма да ми повярва и дори че може да ме предаде на полицията.

Куейл беше хитър и предпазлив, но не беше наистина непочтен, не и когато ставаше дума за евентуално убийство. Мислех, че би ме предал със съжаление (След войната не е същият. Горкият човечец) и вероятно би застанал на моя страна, ако се стигне до процес, но не би ме защитил, ако ме сметне за виновен в убийство.

Слязох долу при жената. Казваше се Сали. Заедно стигнахме до „Десетте камбанки“ на „Комършъл Стрийт“. Кръчмата имаше лоша слава, защото се свързваше с Ани Чапмън и Мери

Джейн Кели - две от жертвите на Джак Изкормвача, макар да не беше единственото подобно заведение, което можеше да се похвали, че е свързано с тези събития. Не ми се стори подходящо да обсъждам убийствата със Сали, а и тя не ги спомена. Вместо това говорихме за живота ѝ, като гледахме да избягваме темата за работата ѝ. Разказах за себе си, но не подробно, и не назовах истинското си име.

Скоро се появиха нейни познати и аз се приготвих да си тръгна.

Сали вече беше пийнала. Опита се да ме целуне и понечи да ме заведе в стаята си. Отклоних поканата, но обещах да я потърся друга нощ. Тя прозря лъжата и обидата на лицето ѝ ми причини болка. Беше добро момиче, а аз не бях се радвал на компанията на жена от дълго време, от предишния си живот.

Оставих пари на бара и поръчах по пиitie за нея и приятелките ѝ. Тя ме гледа, докато излязох, гледа ме с помръкнали, наранени очи. Чудя се какво ли е станало с нея, но вече е прекалено късно. Прекалено късно е за всички нас.

X

И ТАКА - КОГА ЗАПОЧНАХ да се съмнявам, че полудявам? Дали когато първото от онези същества се появи във ваната, или когато съществото, състоящо се от експлозия от застинал мрак, се появи пред очите ми през нощта? Да, още тогава започнах да се съмнявам в здравия си разум, макар за мен те да бяха истински. В това поне бях убеден. Дали не беше, когато се видях с Фонсли и той ми каза, че е минала седмица, а не само ден, откакто е изпратил телеграмата? Може би тогава. Да, може би точно тогава започна всичко. Присъствието на ракообразните със странни членести крака в жилището на Магс беше просто поредното

доказателство. Ако ме тормозеше собственото ми въображение, то тормозът беше твърде силен и връзката ми с действителността отслабваше толкова бързо, че накрая всяко съмнение щеше да отпадне и щеше да е добре да сложа край на всичко с куршум, докато все още имам проблясъци.

Истински започнах да се страхувам за здравия си разум обаче, когато се върнах в жилището на Магс, насърчен от изпитото уиски, готов да хвърля тялото в Темза, и видях, че е изчезнал. Тялото му вече не лежеше на пода в кухнята.

И това далеч не беше най-лошото. Самото жилище беше променено - подредбата на мебелите, на книгите, дори разпределението на стаите, - всичко беше различно. Сега кухнята беше отляво на входа, не отдясно. Леглото беше близо до вратата, не от другата страна на стаята.

Лавиците бяха изчезнали, а книгите бяха подредени в спретнати стройни редици като редове на сметало.

- Не - произнесох високо аз. - Не е възможно.

Но беше възможно. Беше се случило. Виждах го със собствените си очи.

Проверих в джоба на палтото. Пликът още беше там. Погледнах ръцете си и видях белезите, оставени от дръжката на метлата. Гадеше ми се. Уискито предизвикваше спазми в стомаха ми. До прозореца имаше стол и аз седнах да се опитам да се успокоя.

Няколко секунди по-късно забелязах движение в сенките на уличката под прозореца. Стоях неподвижно, скрит зад мръсните дантелени завеси на Магс, изцапани от мухите, и наблюдавах как Дънуидж, свободен от надзора на дъщерята, се измъква в нощта.

XI

ЕТО КАК, СТРУВА МИ СЕ, нещата излязоха наяве.

Илайза Дънуидж се събуди от шум в стаите, онези на долния етаж, в които се съхраняваха прекрасните книги. Голяма част от най-ценните бяха опаковани на сигурно място в кутии, подготвени за преместване. Двамата с баща ѝ щяха да приберат останалите през следващите двайсет и четири часа. Е, щяха да ги приберат, ако и когато баща ѝ се върне. Трябваше вече да е възрастни, но той беше човек на нощта и тя нямаше намерение да се притеснява на този етап от живота си.

Шумът се чу отново - тихо триене на нещо тежко в кожа и скърцане на дърво. Може би баща ѝ се беше прибрал, без тя да разбере, но той винаги се обаждаше, че се е върнал, независимо от часа.

Не, долу беше някой друг.

Извади палка изпод леглото. Някога тя беше принадлежала на служител на реда от Ливърпул, освободен от работа по време на полицейската стачка през 1919 г., който починал по-късно. Върнал униформата, но не и палката. Илайза Дънуидж я получила от вдовицата заедно с малка библиотека окултни книги, завещани на офицера от дядо му, за чиято стойност той и семейството му и понятие си нямали. Илайза беше направила на вдовицата доста добро предложение за томовете, при положение че би могла да ги купи за съвсем малка част от платеното от нея. Илайза нямаше навика да мами хората. Познаваше книгите по-добре от повечето хора. Книгите имат история, а историята е начин да се помни.

Окултните книги помнят по-добре от повечето.

Тя внимателно слезе по стълбите. Чу пукота на горящи цепеници и видя как светлината на пламъците се отразява в стените. Тогава се изплаши да не се е запалила къщата и книгите да са в опасност. Бързо влезе в стаята е единствената мисъл да ги спаси.

- Здравейте, госпожице Дънуидж - поздравих. - Чудех се кога ще се присъедините към мен. Запалил съм приятен малък огън, че навън нощта е студена.

Откъснах още няколко страници от книгата, която държах, и ги хвърлих в огъня в камината. Томчето беше озаглавено „Книга на церемониалната магия“ от Артър Едуард Уейт¹. Беше публикувано за пръв път през 1913 г., макар че според увода в ръцете си явно държах по-ново издание. Бях избрал него, защото страниците бяха големи и от качествена хартия. Горяха много добре.

Илайза Дънуидж изпищя и се приготви да ме нападне с палката, но писъкът и атаката секнаха на мига, щом извадих пистолета - „Люгер“ с десетсантиметрова цев, който бях взел от немски труп на гробището при Сома. Не ми се беше налагало да го използвам, но отидох в жилището си да го взема след разговора със стария Дънуидж. Бях го догонил по „Комършъл Стрийт“ и го бях накарал да се върне с мен в жилището на Магс. Отначало не пожела да сътрудничи колкото ми се иска, но успях да го убедя да ми помогне в разследването.

- Не знам - беше повтарял и повтарял. - Не знам. Не ме питайте.

Ала все пак знаеше нещо, макар и не достатъчно.

- „Атласът“ - промълви накрая той, след като се наложи да го пообработя. - „Атласът“. Светът вече не е същият.

Тъкмо затова се върнах в „Дънуидж енд Дотър“. Поставих полицейската палка до стола. Беше по-сигурно и за Илайза Дънуидж, и за мен аз да я пазя. Накарах я да седне и тя ме послуша. Уви се в халата, да не би при вида на плътта ѝ у мен да се породят лъстиви помисли. Попитах я за палката по-скоро защото се опасявах, че тя или баща ѝ може да имат връзки в полицията, което нямаше да е от полза. Разказът как я е получила ме успокои поне в това отношение.

Като държах пистолета насочен към нея, но леко отпуснат, с левия крак придърпах кутия с книги. Огледах няколко, докато тя напрегнато ме наблюдаваше. Изглеждаха много по-стари от томчето на Уейт и бяха внимателно опаковани.

- Май заминавате - казах. - Местите се на по-голямо място благодарение на парите на Лайънъл Молдинг.

- Заминаваме за провинцията.

- Може ли да попитам защо?

- В града вече няма сигурност.

- Определено не и за господин Магс. Всъщност се оказа, че му се е отразил доста зле.

Не мигна, но присъствието на баща ѝ на „Принслет Стрийт“ не оставяше съмнение за участието ѝ в онова, което беше споходило Магс. Старецът твърдеше, че не знае какво се е случило. Каза, че не бил влизал в стаята. Не бил местил тялото. Дори не знаел, че има тяло, докато не му казах за него. Странно, но му повярвах.

- Дали сте на Магс петстотин лири. Голяма сума за човек като него - казах на Илайза. - Защо?

Нищо не отговори.

¹ Артър Едуард Уейт (1857 - 1942) - британски поет и писател, който се занимава с окултни и езотерични проблеми. - Бел. прев.

Взех първата книга от кутията в краката ми и я метнах в огъня.

- Не.

Тя стана и когато вдигнах пистолета от скута си, едва се съдържа да не се хвърли да спасява книгата от пламъците.

- Ще стрелям във вас, госпожице Дънуидж - предупредих я. - Ще ви раня в стъпалото или в коляното, защото не искам да ви убия. Но много ще боли. Знайте също, че държа баща ви. Бъдещето на доброто му здраве, разклатено напоследък, е в ръцете ви.

Всъщност се наложи само два пъти да зашлевя стареца през лицето и той стана по-сговорчив. Дори ме накара да се засрамя, като се разплака, но не беше нужно дъщеря му да знае. Бях научил обаче, че се подчинява на дъщеря си и е бил посветен само в някои от сделките ѝ с Магс. Просто го беше изпратила да го осведоми за интереса ми към Лайънъл Молдинг и да го убеди да напусне Лондон за известно време, за да не би разследването ми да ме отведе до вратата му.

- Той е възрастен човек - каза тя.

- Ако ми сътрудничите, ще доживее до дълбока старост.

Тя преглътна.

- Моля ви, не горете повече книги - помоли ме.

- Няма, ако говорите с мен, госпожице Дънуидж. Просто ми кажете за петстотинте лири. Кажете ми истината за „Атласа“.

И на светлината на горящите книги тя ми разказа.

XII

ГОВОРЕШЕ МИ КАТО на дете.

- Книгата пренаписва света - започна тя.

При други обстоятелства щях да ѝ се изсмея в лицето, но изражението на Илайза Дънуидж не позволяваше подобен присмех, а и да си призная, вече бях склонен да ѝ вярвам. В крайна сметка бях видял промяната в жилището на Магс и бях чул болезненото, отчаяно признание на баща ѝ.

- Как? Как може книга да пренапише света?

- Огледайте се, господин Сотър. Книгите постоянно променят света. Ако сте християнин, сте били променен от Библията, от Божието слово или това, което е останало от него, след като се е процедило през ръцете на хората. Ако сте мюсюлманин, погледнете Корана, ако сте комунист - Маркс и Енгелс. Нима не виждате? Светът постоянно се променя от книгите. „Комунистическият манифест“ е публикуван през 1848 г., преди по-малко от век. „Капиталът“ е още по-отскоро. Въпреки това Русия вече е в тяхна власт и други нации скоро ще я последват.

- Но това са идеи - отвърнах аз. - Книгите ги разпространяват, а идеите завладяват умовете на хората. Самите книги не са виновни, не повече, отколкото пушката може да е отговорна за куршума, който изстрелва, или острието - за раната, която нанася. Хората изстрелват куршумите и размахват ножовете; хората променят света. Книгите може да ги вдъхновяват, но те са пасивни, не активни.

Тя поклати глава.

- Глупак сте, ако наистина вярвате в това. Книгата е преносител, а идеите, съдържащи се в нея, са зараза, която чака да бъде разпространена. Те се развъждат в човека. Приспособяват се към приемника. Книгите променят човека, а хората на свой ред променят световите.

- Не, това е...

Тя се наведе и постави длан на ръката ми. Въпреки че седяхме в топлината на огъня, докосването ѝ ме смрази до мозъка на костите. Почувствах физическа болка и едва не се отдръпнах. Тази жена беше противоестествена.

- Виждам, че ми вярвате - каза тя. - Изглеждате различно от последния път, когато се видяхме. Разкажете ми за Магс. Кажете ми какво видяхте.

Откъде знае за Магс, почудих се аз. И все пак знае.

- Имаше дупки, прогорени в черепа през орбитите на очите - подхванах аз. - Имаше същества. Насекоми или ракообразни, но не приличаха на нищо, което съм виждал или чувал в този свят. Мисля, че точно тези същества са издълбали главата на Магс и са излезли през очите му. Унищожих и двете.

- Магс - произнесе тя с тъжна нотка в гласа. - Той мразеше книгите. За него те бяха само източник на богатство. Обичаше единствено лова, не неговата цел, но невинаги е бил такъв. Беше започнал да се страхува от книгите. Случва се понякога на търговците в нашата област. Не всички книги, до които се докосваме, са красиви отвън и отвътре. Вдишваме прахта на най-лошите от тях, частици от отровата, и се отравяме. Мисля, че това се е случило с Магс. Той издирваше книги. Колкото по-различни, толкова по-добре, но не ги четеше. И все пак любопитството му към „Атласа“ е надделяло над страха. Погледнал го е и нещо от него се е загнездило в мозъка му.

- Как го е открил?

- Открай време го е търсил. Преследвал е шепот и мътва. Магс беше ловец, различен от другите, и искаше да постигне онова, което никой преди него не е успял. Тогава при мен дойде Молдинг. Опитах да го разубея да търси „Атласа“, но и той беше съблазнен от него. Ако Магс беше ловец, различен от другите, то Молдинг беше уникален колекционер. Получи се съвкупност от сили, отлично стечение на обстоятелства. Дойде моментът на книгата и тя реши да се разкрие.

- Говорите за нея, все едно е жива - казах аз.

- Още не разбирате - отговори тя. - Книгите не са фиксирани обекти. Те предават думи и идеи. Въздействието им върху всеки читател е неповторимо. Те поставят образи в умовете ни и те се вкореняват. Видяхте Магс. Видяхте какво може да се случи на човек, който подценява книга, особено книга като „Атласа“.

Погледнах огъня. В него още горяха книги. Подушвах как гори кожата, как подвързиите се овъгляват. Страниците се извиваха, когато ги обхващаше пламъкът, сякаш агонизираха.

- Говорехте за „Атласа“ - подканих я аз.

- Магс най-накрая го откри на най-невероятното място - сред книгите на вдовица от Глазгоу. Богобоязлива женица, която явно дори не подозирала за съществуването му и не могла да каже откъде го има. Скрил се сред безполезни препечатки. Не се оставял да бъде прочетен, не и преди да му дойде времето. Тогава Магс го намерил, разпознал го и се свърза с мен. Попита дали мога да намеря купувач, без да знае, че и купувачът се е разкрил. „Атласът“ обаче знаел. „Атласът“ бил готов и за двамата.

- Значи сте платили на Магс награда за намирането и сте предали книгата на Молдинг?

- Да.

- Не го измавихте?

- Не. Имам скрупули за подобни неща.
- Проявявате морал за подобни неща?
- Не е морал. Изпитвам страх.

Пропуснах тази забележка.

- Разгледахте ли го? - попитах.
- Не.
- Защо?
- Повтарям - защото се страхувах.
- Видяхте ли го?
- За малко, когато Молдинг дойде да го вземе.
- Как изглеждаше?

- Беше шейсет на четирийсет и пет сантиметра, подвързията беше тъмночервена, а гръбчето беше захванато със златни халки. На корицата бяха прогорени две думи - „Тере инкогните“. Непознати земи.

- От какво беше направена подвързията? От кожа ли?
- Не точно.
- От животно?

За втори път поклати глава.

- Не и човешка кожа?

- За пореден път не. Мисля, че подвързията не беше от този свят. Книгата пулсираше под ръката ми. Можех да почувствам топлината ѝ, усещах как нещо изпомпва кръв из нея. Не искаше да остане в моите ръце. Само в ръцете на Молдинг. Той беше предопределен да я притежава. До известна степен тя винаги е била негова.

Изглеждаше невероятно. Напълно вярвах, че е получила книгата и я е продала на Молдинг, но ми беше трудно да приема останалото - жива книга, книга с намерения, книга, която се е крила до настъпването на правилния момент, до появата на точния притежател.

- Ако това, което казвате, е вярно, защо сега? Каква промяна е подтикнала книгата да действа?

- Светът - отговори тя. - Светът се е променил без влиянието на книгата. Злото предизвиква зло, а обстоятелствата са подходящи. Вие повече от всеки друг трябва да знаете, че това е така.

И аз разбрах.

- Войната.

- Войната - повтори тя. - Война, която да доведе до края на войната. Нали така казва Уелс. Не е прав, разбира се. Това беше война, която да доведе до края на световите, да доведе до края на този свят. Тъканта на съществуването беше скъсана - светът беше готов за книгата и книгата беше готова за света.

Затворих очи. Чувах влажния, тежък звук на тела, пускани в яма, и собствените си писъци, когато ми съобщиха за смъртта на съпругата и децата ми; виждах изкривени останки, отнасяни от руините на ферма, цяло семейство избито от единствена граната; деца, родени и неродени, доведени до края сред огън и разрушения. Права е, помислих си. Ако всичко е вярно, нека книгата превземе света, защото, каквото и да се появи след нея, няма да е по-лошо от онова, което вече бях видял. Жената на собственика на странноприемницата беше права. Не

вярвах, че войната е пречистила света от отровните семена. Вместо това те бяха поникнали от пролятата кръв.

- Кой е написал книгата? - попитах аз. - Кой я е направил?

Тя отклони поглед.

- Не-Богът - отговори.

- Дяволът?

Тя се изсмя - дрезгав, неприятен смях.

- Няма дявол - поясни. - Всичко това - тя посочи окултните книги, опаковани и неопаковани, все едно предаваше всяка от тях на пламъците - е само отклоняване на вниманието, забавление за непосветените. Имат толкова влияние върху света, колкото актьор, подскачащ по сцената, облечен с наметало и рога и размахал вила. Нещото, което е създало книгата, е по-велико и по-ужасно от който и да било триглав християнски бог. Има милиони глави и всяка има още милиони. Всяко същество, което беснее срещу светлината, е част от него, родено е от него. То е вселена в самото себе си. То е великото Непознато селение.

- Какво говорите? Че посредством тази книга някакво създание иска да промени този свят по свой образ?

- Не - отговори тя. Неумолимостта изчезна от лицето ѝ, то засия със светлината на фанатизма и тя стана по-грозна от преди. - Не осъзнавате ли? Този свят е престанал да съществува в момента, когато е била отворена. Той вече умираше, а „Атласът“ само се е отървал от остатъците и поставил своите земи на мястото на нашата. Това вече е Непознатото селение. Сякаш образът на криво огледало вече не е отражение, а реалността.

- Тогава защо не виждаме промените?

- Вие видяхте промените. Защо - не знам, но скоро и останалите ще ги видят. Някъде дълбоко в душите си, дълбоко сред нечистотията на съзнанието си те вероятно вече ги усещат, но отказват да признаят какво се е случило. Да го признаят, ще означава да се предадат на истината, а тази истина живи ще ги погълне.

- Не! - извиках аз. - Нещо все още може да се направи. Ще открия книгата. Ще я унищожа.

- Не може да се унищожи нещо, което вече се е случило.

- Мога да опитам.

- Прекалено късно е. Прекалено късно е за всички нас. Вредата е нанесена. Това вече не е нашият свят.

Станах. Стана и тя.

- Имам още един въпрос - казах. - Само един. После си тръгвам.

- Знаем какъв е.

- Знаете ли?

- Той е първият и последният въпрос. Единственият въпрос, който има значение. „Защо?“ Защо го направих? Защо се предадох на книгата? Защо, защо, защо?

Беше права, разбира се. Можех единствено да кимна в знак на съгласие.

- Защото бях любопитна - продължи тя. - Защото исках да видя какво ще стане. Но както Магс, както Молдинг, мисля, че само се подчинявах на волята на „Атласа“, независимо дали го осъзнавах.

Ако „защо“ беше първият и последният въпрос, то „защото бях любопитна какво ще стане“ беше първият и последен отговор. Подобен отговор е бил даден на самия Бог в райската

градина и винаги е бил предопределен да бъде причината за края на властта на хората над нещата.

- Казвам ви - настоях аз, - ще намеря начин да спра това.

- А аз ви казвам - отговори тя, - че трябва да сложите край на живота си, преди да дойде най-лошото.

Тя отстъпи назад към камината. Раменете ѝ се изравниха с полицата. Халатът се възпламени. Платът разцъфна в червени и оранжеви езици и те обгърнаха краката ѝ. Тя ми обърна гръб. Голото ѝ тяло се покри с мехури и платът залепна за кожата. Преди да успее да помръдне, тя се хвърли с лице напред в пламъците. Докато я измъкна от огъня, главата ѝ се превърна в овъглена маса и тя вече умираше. Тялото потръпна в последна агония и книгите наоколо пламнаха в знак на състрадание.

Оставих всичко на огъня.

XIII

ДОКАТО СЕ ОТДАЛЕЧАВАХ от дома на Дънуидж, чувах писъци, викове и звуци от счупени прозорци. Преди да измина километър, звънците на пожарните коли проехтяха в далечината.

Не виждах причина да се връщам в жилището си. Имах пистолет, а в къщата на Молдинг бях оставил резервни дрехи. Работата ми в града беше приключила. Оставаше да направя само още нещо и да се върна в Норфолк, затова тръгнах пеша към „Чансъри Лейн“ и кантората на адвокат Куйл.

На около километър от там усетих, че ме следят. Обърнах се и на стотина метра видях момиченце със синьо-бяла рокля от другата страна на пътя. Беше с гръб към мен и не можех да видя лицето ѝ. След малко на същото разстояние, но от моята страна на пътя, от сенките между уличните лампи се появи момченце, което вървеше заднешком. Носеше къси панталонки и бяла риза. Движенията му бяха трескави и неестествени и ми напомняха кино-образи, които едновременно се прожектират и превъртат.

По някакъв начин момчето, също като момичето, разбра, че съм го забелязал, и замръзна с единия крак във въздуха. Едва тогава видях, че е босо, а краката му са странно деформирани. Напомняха ми крайници, които бях виждал в окопите, подути от гангрена и с изкривени счупени кости. И момичето беше босо, но краката му бяха с плоски стъпала и то приличаше на голям блед пингвин.

- Махайте се - извиках аз. И после по-високо: - Махайте се! Вървете си вкъщи. По това време децата не бива да са навън.

Още не бях изрекъл тези думи, когато осъзнах, че домът им, който и да е, се намира далеч, далеч от тук или пък ако Илайза Дънуидж беше казала истината, сега тук бе техният дом и винаги е било техният дом, а аз бях странникът, аз бях натрапникът.

Не исках да им обръщам гръб, затова и аз тръгнах заднешком. Навярно представлявахме необичайна гледка, но нямаше кой да ни види. Вървах, следван от момчето и момичето. Чувах как костите им пукат, докато напредват, сякаш за кратко време по крайниците им се беше оформил лед. Краката на момчето се кривяха и то правеше големи крачки със странната си походка. Момичето се клатушкаше на крака, извити встрани от тялото, и вече не приличаше на

пингвин, а на жаба, която някак е успяла да извърши подвига да върви изправена; това впечатление се засилваше от широкото тяло, беше доста подуто дете.

В крайна сметка побягнах. Признавам си - побягнах. Обърнах им гръб и се втурнах напред. Чувах как ме следват; стъпалата им шляпаха все по-бързо по земята и аз започнах да се моля да се появи някой спътник в нощта и да ги накара да ме оставят на мира или поне да потвърди, че не съм напълно луд. Но нямаше никого: нямаше хора, нямаше коли, нямаше дори и кон с каруца. Градът спеше дълбоко, а може би нямаше вече град, и Лондон, който някога бях познавал, беше изчезнал завинаги и сега беше заменен от своя сянка, обитавана само от деформирани деца и мъже без очи.

Все още тичах, когато чух тишината. Нямаше ги. Спрях и с ръце на коленете задишах дълбоко и болезнено. Дробовете ми вече не бяха като навремето. Бях заминал за Франция млад човек, а сега бях старец във всичко освен по възраст. Пред мен се простираше „Уест Енд“. Там поне щеше да има хора дори в този час, а утрото още беше далеч. За последен път погледнах назад, за да се уверя, че съм сам, и се обърнах да продължа.

Там бяха, разбира се. Трябваше да знам. Бях изчел достатъчно истории за духове и бях прекарал доста часове с евтини криминални романи. Децата, ако въобще бяха деца, ме бяха заобиколили подобно на войска по време на война с намерението да нападнат врага от неочаквана посока. Бяха само на три метра пред мен, все още с гръб, но започнаха бавно да се обръщат. Въртяха се като тежест, окачена на въже, докато накрая видях лицата им.

Чудовищни деца. Противни същества. По горната част на лицата им без ред бяха разпръснати черни очички, десетина или повече, като стафиди в тесто. И двамата нямаха носове, а по две цепки, разделени от тънка преграда. Устата им представляваха гримаси без устни, разтегнати над нащърбени зъби като на гризачи, с остри издатини от двете страни, подобни на отровните челюсти на паяк.

Не спрях. Не мислех. Беше ме обладал първичен страх. Насочих пистолета към лицето на момичето и дръпнах спусъка. Куршумът го улучи в челото и излезе със струя течност, която не беше червена, а жълта като вътрешности на насекомо. То падна назад, без да издаде звук, а някъде от пастта на момчето се чу писък. Скочи към мен и аз стрелях и в него, но реакцията му ме изненада и първият куршум го застигна в рамото. То се изви и падна на земята, така че се наложи да го довърша, докато се гънеше под мен и челюстите му щракаха така, сякаш дори докато умираше, искаше да ме погълне.

След като приключих е тях, завлякох останките им в малка уличка и ги скрих зад препълнените кофи за боклук, от които се носеше смрад на гниещо месо. Нямаше време за полиция. Нямаше време за обяснения. Трябваше да откроя книгата. Да я откроя и да я унищожа.

XIV

ФОНСЛИ ПРИСТИГНА пръв както винаги. Беше скоро след осем. Бях чакал с часове, свит в ъгъла на мрачния двор. Затворените врати, заобиколен от тъмните прозорци с капаци, напомняха лица на спящи великани. Бях пробвал да вляза в кантората на Кудейл, но ключалката не се беше поддала на обработката ми. Разбрах, че Кудейл е свидлив за всичко, с изключение на собствената си сигурност.

Приближих Фонсли в гръб, докато си търсеше ключовете, но сянката върху вратата ме издаде. Той се обърна и пребледнялото му лице внезапно посивя още повече.

- Вие - възкликна той. - Какво търсите тук?

Гласът му трепереше и ключовете дрънчаха в ръката му, докато се опитваше да намери ключалката, без да сваля очи от мен.

- Дойдох да говоря с Куейл. Искам нещо от него.

- Нямаме работа тук.

- Напротив. Имам важна работа. По-важна, отколкото си представяте. Знам какво се е случило с Молдинг или поне мисля, че знам. Близко съм. Мога да го спра. Светът се променя, но аз мога да го оправя.

- Нямам представа за какво говорите - каза Фонсли.

- Минаха седмици, човече, седмици! Дадохме ви пари, а вие изчезнахте. И нито дума. Нито дума. Предупредих ви, когато идвахте последния път. Казах ви какво се очаква от вас.

Самоувереният му тон не ме убеди. Тук имаше нещо друго, нещо, което не разбирах, но думите му отклониха вниманието ми. Не исках да са истина.

- Какво искате да кажете? Седмици? Бях при вас едва преди няколко дни.

- Глупости. Дванайсети ноември е. Бълнувате. Само се погледнете. Вижте на какво приличате.

Опитах се да не показвам страха си.

- Не съм аз - казах. - Става нещо със света. Погледнете в какво се е превърнал и какво е направил с мен.

Фонсли се поовладя, сякаш, като се престори на смел, успя да убеди и самия себе си. Ръката му спря да трепери, а страхът отстъпи пред лукавството.

- Може би трябва да влезете - каза той. - Да се стоплите. Знаете къде е чайникът. Направете си чай и починете. Аз ще отида да потърся господин Куейл. Днес е в Гражданския съд, но ще дойде, щом му кажа за вашите, хм, вълнения. - Той преглътна с усилие. - Много ви харесва въпреки всичко, което излезе наяве.

Гражданският съд е обичайно използваното название на Кралския съд в централен Лондон в Саутуърк. Беше доста далеч от кантората на Куейл и щеше да му коства усилия да пътува дотам и да се върне с работодателя си. Фонсли, когото познавах, не би се постарал толкова заради мен. Едва ли би си направил труда да пресече улицата, за да ми помогне, ако се спъна.

Показах му пистолета и на панталона му се появи тъмно петно.

- Не - промълви той. - Моля ви, недейте.

- Кажете ми. И ми кажете истината.

Смушках го силно с пистолета в ребрата, в случай че още се съмнява в сериозността на положението.

- Полицията - рече той. - Търсят ви. Казват, че сте убил човек в Уайтчапъл. Открили са тялото в мазето на сграда, а една жена, проститутка, е казала, че ви помни. Искат да говорят с вас и по други въпроси - пожар и...

Думите заседнаха в гърлото му и той млъкна.

- Говорете! - притиснах го аз.

Фонсли захленчи.

- Деца - каза той. - Убити деца.

- Те не бяха деца - казах аз. - Приличам ли на човек, който би убил дете?

Фонсли поклати глава, но избягна погледа ми.

- Не, сър, не приличате.

- Влизайте - настоях.

Той успя накрая да завърти ключа в ключалката. Последвах го в кантората.

- Не ме убивайте - замоли той. - На никого няма да кажа.

- Просто правете каквото ви наредя и ще гледам нищо да не ви се случи.

- Каквото кажете. Каквото искате - пари, храна. Само кажете.

Избутах го нагоре по стълбите. Спомних си кога бях тук за последно, тогава светът се беше напукал, но още не се беше разпаднал напълно.

- Не ми трябват нито пари, нито храна - обясних аз. - Само искам да разгледам документите за къщата на Молдинг.

XV

ТРЪГНАХ СИ С ОНОВА, което търсех. Делата на семейство Молдинг бяха в ръцете на Куейл и предшествениците му от поколения и дядото на Куейл беше присъствал на покупката на „Бромдън Хол“ в началото на миналия век. Имах късмет, че старателно водените документи на фирмата съдържат подробен план на къщата, но пък и аз имах право на малко късмет.

Купих брой на „Таймс“ на „Хай Холбърн“. На първата страница пишеше 12 ноември. Фонсли не ме беше излъгал. Не бях се и съмнявал.

Градът сякаш ме притискаше и като че само волята Божия възпираше сградите да не рухнат и да погребат хората в развалини. За някои можеше да се окаже благословия, защото мъжете и жените по улиците ме поразиха с особената си нервност и грубост, угнетени от сниженото небе и безпричинната жегга, надигнала се в ранните часове.

Малко след „Чансъри Лейн“ шофьорът на омнибус не беше преценил завоя и беше ударил каруцата на разносвач. Конят беше сериозно ранен и бедното животно лежеше на земята и отчаяно цвилеше - единият му заден крак беше толкова лошо усукан, че костта на бедрото стърчеше през кожата. Омнибусът беше тип „В“, подобен на стотиците, реквизирани за бойното поле като транспорт за войската, подвижни платформи за оръдия и дори гълъбарници за птиците, използвани за пренасяне на съобщения на фронта. Транспортната компания беше започнала да изважда от употреба старите тип „В“ и да въвежда „К“ и „S“ и цяло чудо беше, че това старо возило още работи, толкова разнебитено изглеждаше. От година не бях виждал такава. Вече беше анахронизъм.

Възрастен човек пушеше цигара наблизо. До него имаше голям куфар.

- Пътувам по този маршрут през по-голямата част от живота си и не съм виждал нищо подобно - каза той. - Може да помислиш, че човекът не е сядал зад волана досега, но той работи по автобусите, откакто Тилинг пусна първия от Пекъм, а това не беше вчера или онзи ден.

- През 1904 година - казах.

- Така е.

- Там съм отраснал. Помня го.

Шофьорът наистина изглеждаше опитен, но определено беше силно разстроено от случилото се. Той говореше тихо с каруцаря, докато полицаи си водеше бележки. Нахлупих шапка и погледнах към паважа.

Възрастният мъж изпусна голямо кълбо дим и презрително наклони глава.

- Чух как се кълне, че пътят се е стеснил. Май е пиан.

Още полицаи тичаха насам. С тях беше и млад мъж със сако от туид на петна. В едната си ръка носеше черна чанта, а в другата - примитивен пистолет.

- Това трябва да е полицейският ветеринар - заяви възрастният човек. - Крайно време беше. Ако имах пистолет, лично щях да избавя животното от мъките му.

Инстинктивно посегнах към пистолета в джоба си. Възрастният човек ме изгледа особено.

- Добре ли сте?

- Добре съм - отговорих. - Заради... Заради коня е. Това е всичко. Не обичам да гледам агонизиращи животни.

- Скоро ще свърши - успокои ме възрастният човек и сякаш в отговор на думите му дойде изстрелът на пистолет, неестествен в притихналия лондонски ден. Затворих очи. Струваше ми се, че мога да подуша миризмата на кръвта на коня.

- Трябва да седнете, за да не паднете - каза мъжът.

- Не - рекох аз. - Ще тръгвам.

- Както искате.

Скрих се в тълпата, но се чувствах зле и замаян и се страхувах да вървя по улиците. Взех метрото до „Ливърпул Стрийт“ и там се качих на влака. Късно следобед стигнах в Норфолк. „Бромдън Хол“ беше притихнала и заключена. Опитах да отворя вратата, но не успях. Счупих прозорец на кабинета и влязох оттам. Не се качих горе, защото се чувствах по-сигурно на долния етаж. Намерих малко сух хляб в кухнята и го изядох с черен чай.

Исках да започна работа веднага, но разрушителното действие на изминалите часове ми се отразяваше. Легнах на кушетката в кабинета и се завих със сакото. Не знам колко дълго съм спал. Естеството на светлината се беше променило, когато се събудих. Нощта беше с цвят на меласа и тъмнината имаше плътност. Почувствах я, като вдигнах ръка да се предпазя от нея, като че ли природата на земното привличане се беше променила и атмосферата искаше да ме притиска надолу.

Някъде отблизо дочух неприятно драскане, като от нокти по черна дъска. Точно това ме беше събудило. Огледах се за причината и видях нещо да се движи пред прозореца. Драскането отново долетя. Бавно, с движения, все още затруднени от самия въздух, приближих прозореца. В ръка стисках пистолета с трите останали патрона.

На две от стъклата се виждаха успоредни драскотини и петна от черна течност като от мастило на сепия. Погледнах към земите на имението. На небето нямаше луна и не блестяха звезди. Мракът беше толкова гъст, че все едно бях на дъното на океана, и нямаше да се изненадам, ако през счупения прозорец се влее течна тъмнина и изпълни стаята, за да ме удави бавно.

Счупеният прозорец. Щом бях успял да вляза в къщата, като пхнах ръка в отвора и дръпнах резето, тогава каквото и да беше навън, можеше да направи същото. Защо тогава стърже и драска?

Отговорът дойде първо като звук, после като форма. Различих едно-единствено дълбоко вдъхване навън, последвано непосредствено от по-кратки, по-бързи вдишвания и усетих миризма в тъмнината. Нещо сиво и сбръчкано се притискаше в прозореца с ужасяващ копнеж. Тънките крайници бяха разперени, отпусната кожа висеше от тях, напукана и сълзяща;

пръстите приличаха на остри захванати куки за плетене. На ръст беше почти колкото човек, но нямаше окосмяване и очи, а плоският нос се сбърчи, когато ме надуши. А устата. Досега не я бях различил. Тя бавно се отвори, беззъба и червена, и от дълбините на челюстта напред се изстреля придатък - не толкова език, колкото месеста тръба, чийто засмукващ отвор беше обрамчен с дребни пипалца. Съществото удари стъклото силно и по него остана още от черното вещество.

Душенето отново прозвуча. Съществото промени положението си и се сниши до разбития прозорец. Лявата му ръка на сляпо опипваше стъклото, докато откри дупката, пхна се вътре и изцяло я запълни.

Приготвих се да го застрелям и спрях. Какво ли още можеше да е отвън? Замислих се. Какви ужасии можех да привлека с шума? А и куршумите. Бяха останали толкова малко, а нямаше откъде да намеря повече.

Огледах се за друго оръжие и на бюрото на Молдинг открих нож за отваряне на писма. Острието беше тъпо, но върхът - остър. Забих го силно в ръката на съществото и макар от раната да не потече кръв и да не се показа вътрешности, видях как устата му се разтвори в беззвучна агония. Замахвах отново и отново. То се бореше да издърпа ръката си и плътта му се разкъса още повече от острите стъклени зъби, които стърчаха от рамката, докато накрая се освободи. Отстъпи в мрака и изчезна.

Прозорците имаха дървени капаци. От прахта и мъртвите насекоми по тях беше очевидно, че известно време не са използвани. Затворих ги и ги залостих. Залостих и останалите прозорци. Повече не заспах в очакване на утрото. Когато започна да просветлява, за малко да се разридая, защото бях започнал да се опасявам, че няма да видя зората отново; тъй черна беше нощта. Отворих капациите. По тревата се стелеше мъгла и слънцето къпеше тъмните облаци в червено.

Стори ми се, че никога не съм виждал нищо по-красиво.

XVI

ЗАПОЧНАХ РАБОТА още щом утрото трайно се установи над света. Проверих размерите на стаите в плановете на къщата, преди да ги обходя и да сравня собствената си преценка с оригиналните размери. За свой късмет започнах с кабинета - късмет или последно издихание на логиката и рационалността в свят, който, изглежда, се разпадаше по шевовете. Много лесно - на дължина кабинетът не беше колкото се очакваше и беше ясно, че лавиците в западната част на стаята са поставени на около два метра от стената. Въпреки това ми отне повече от час да открия начин да стигна до онова, което се криеше зад тях. Накрая се захех да изпразня лавиците до почти метър и седемдесет и механизмът се появи - обикновен лост, скрит зад луксозно подвързания първи том на „Залез и упадък на Римската империя“, ин кварто от 1776 г., както забелязах, защото, признавам си, започвах да се заразявам от тази работа с книгите.

Задвижих лоста и част от лавиците помръднаха със силен звук. За миг спрях, преди да разширя отвора, тъй като не бях сигурен какво ще се разкрие пред мен - смрад на поквара, друго от онези противни, ровещи същества, чието тяло изгаря в ужасяваща топлина, или самият водовъртеж, пътят, свързващ вселените? Вместо това, когато любопитството неизбежно надделя, видях само по-малка версия на стаята, в която се намирах, обзаведена с малка квадратна маса и единствен стол с права облегалка. На масата имаше незапалена свещ. Потърсих кибрита и поднесох клечка към фитила, тъй като вратата не се отваряше напълно или по план, или заради повреда на механизма, и едва бях успял да се промъкна. На трептящата светлина на свещта пред очите ми се разкри библиотеката от окултни книги на Лайънъл Молдинг - том до том, повечето стари, и дори само видът им говореше за нещо позорно, забранено и нечисто.

Вниманието ми не се задържа дълго върху тях, защото на масата лежеше книгата, която ме интересуваше най-много. Изглеждаше точно както я беше описала Илайза Дънуидж - голяма книга с катинарче, вече отключено, подвързана с материя, която несъмнено беше кожа. По нея се забелязваха гънки и белези и, Бог да ни е на помощ, нещо, което можеше да бъде дори плетеница от вени. Още по-лошо - повърхността на книгата сякаш пулсираше от живот, но това може и да беше следствие от едновременното въздействие от треперещата светлина на свещта, вида на подвързията и историята, разказана ми от онази жена Дънуидж. Въпреки това не изпитвах желание да я докосна. С червените корици и пожълтели краища на страниците болезнено напомняше уста. Спомних си Магс, ловеца на книги, и каналите, прогорени в главата му от онова, което книгата беше посяла в мозъка му.

Ала книгата ме призова. Бях стигнал толкова далеч. Искях да знам. Някъде сред страниците се криеше истината - истината, която беше сполетяла Лайънъл Молдинг, но по-важно - отговор на въпроса какво става или вече се е случило със собствения ми свят.

Отворих книгата. Погледнах.

Беше празна. Как да не бъде? В крайна сметка беше прехвърлила съдържанието си в този свят; беше изтрила всичко, съществувало някога, и беше написала собственото си съдържание върху света подобно палимпсест, който бавно и сигурно превзема оригинала.

Отнякъде едновременно близо и въпреки това неизмеримо далеч, заклевам се, чух смях, но това беше смехът на обречените.

XVII

ИЗГОРИХ КНИГАТА. Запалих огън в камината в библиотеката на Молдинг и я положих да легне върху цепениците и въглените, след като се уверих, че пламъкът е достатъчно силен. Книгата цвъртеше, съскаше, пукаше, сякаш се печеше месо, а не гореше хартия. В един момент издаде висок свирещ звук, почти като вик, но той секна, когато подвързията почерня. Смърдеше, докато загиваше. Миришеше на гнила плът, която най-накрая е хвърлена в крематориума.

Не знам колко дълго съм седял там. С ръжен ръчках книгата и разбутвах огъня. Накрая от нея не остана нищо освен миризмата. Задряхах и сънувах книгата, каквато вероятно някога е била, с подробни карти на светове не като този, с територии с отбелязани образи на зверове и демони, със сложната картография - дело на Не-Бога. Но тези страници бяха празни; всичко, което някога бяха съдържали, беше изтекло в този свят като пясък в пясъчен часовник. Сега не беше останало нищо и процесът на преобразяване беше започнал. Къде е Лайънъл Молдинг, не можех да кажа. Може би подобно на Магс е започнал да загива в момента, когато е отворил книгата и нейните идеи са покълнали в главата му, преди да избухнат и да го погълнат.

В мислите ми се появи и друга история, разбира се, макар че се отказах от нея с такава сигурност, с каквато исках да обърна гръб на вероятността един свят да замърси и поквари друг - книгата никога не беше съществувала. Всичко беше измама, извършена от двамата Дънуидж със съучастието на Магс и смъртта на нещастника е била внимателно режисирана, за да поддържат илюзията и да го принудят да замълчи. И аз бях съучастник. Бях изиграл своята роля. Бях се оставил да ме манипулират.

Какво обаче да кажа за ровещите същества, за съществото, избухнало в коридора на същата тази къща? Какво да кажа за деформираните деца, които ме бяха преследвали по улиците, или за сивото видение зад прозорците на кабинета? Какво да кажа за загубените дни... седмици според Фонсли? Какво да кажа за...

Всичко?

Защото имаше и трета история.

Беше късно следобед. Госпожа Гисинг не се беше появила. Не се беше появил и Уилкокс. Събрах багажа си в чантата, излязох от къщата на Молдинг и тръгнах към гарата. Влакът за Лондон щеше да пристигне скоро. Щях да се върна там. Щях да отида при Куейл. Каквото и отговор да ми дадеше, щях да го приема. Дори да ме очакваха килията или въжетото, не можеше да е по-лошо от това.

На касата нямаше никого, а откъм перона се чу смут. Последвах шума и открих началника на гарата, който увещаваше нещо пътниците, а до него стояха помощниците му и всички изглеждаха притеснени.

- Какво става тук? - попитах аз, без да се обръщам към някого определено.

- Влакът от Лондон тази сутрин не дойде - обясни пълна жена. - Влакът за Лондон дойде и замина, но няма влак от там.

Тя посочи началника на гарата.

- Старият Рон не знае нищо като всички нас, но аз трябва да стигна до Лондон. Дъщеря ми ще ражда първото си дете и аз ѝ се заклях, че ще отида да помагам.

Бях по-едър и по-висок от събралите се и лесно си пробих път през тълпата. Изправих се пред началника на гарата. Той отиваше към края си. Беше със сива коса и наднормено тегло, а дългите извити нагоре мустаци му придаваха вид на морж.

- Обяснете ми - обърнах се към него и нещо в гласа ми накара околните да млъкнат и възпря възрания човек да ми се опълчи.

- Както казвам на тези хора, господине, никакви влакове не са минавали от сутринта и телефоните не работят. Не мога да се свържа с никого и да разбера какво става. Изпратих едно от момчетата с колело до Норич да види дали може да научи нещо, но още не се е върнало. Повече не мога да ви кажа.

Стоях на перона и гледах на югозапад. Може да е било игра на светлината, но изглеждаше, че небето натам е по-тъмно и с червени окраски, макар още да не беше залез. Отдалеч изглеждаше като огромен пожар. Погледнах часовника на гарата и проследих как се движи голямата стрелка.

- Часовникът - казах.

- Какво за часовника? - попита началникът на гарата.

Продължих да се вирам в циферблата. Наближаваше пладне, но вместо да се придвижва към дванайсет, стрелката беше отишла с едно деление към единайсет.

- Върви в обратна посока - изрекох аз.

Оставих ги и се върнах в „Бромдън Хол“. Затворил съм капците на прозорците и съм залостил вратите. Разполагам с храна и вода. Небето потъмнява и повече няма да просветлее. От горния етаж и отвън долитат шумове. Затворих вратата на тайния кабинет на Молдинг. Зад нея се чува раздробяването на реалността като пропукването на лед на замръзнало езеро.

Това е пристигането на Не-Бога. Имам три куршума. Ще чакам.

